

EFOK 2025

ÖĞRENCİ KONGRESİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

22-23 Mayıs 2025

Süleyman Demirel Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Isparta, Türkiye

**Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi Öğrenci Kongresi /
22-23 Mayıs 2025 / Türkiye**

**SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİ
KONGRESİ**

(SDÜ-EFÖK)

22-23 MAYIS 2025

**SÜLEYMAN DEMİREL UNIVERSITY FACULTY OF EDUCATION STUDENT CONGRESS
(SDU-FESC)**

22-23 MAY 2025

KONGRE ÖZET BİLDİRİ KİTABI

CONGRESS PROCEEDINGS BOOK

Yayıncı: Süleyman Demirel Üniversitesi

Editör: Tunahan TURHAN

ISBN: 978-625-00-3131-5

Baskı Sayısı: 1. Baskı

Basım Tarihi: 25.06.2025

Sayfa Sayısı : 66

HAZİRAN : 2025

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Fatih ÇINAR

Prof. Dr. Faysal Okan ATASOY

Prof. Dr. Halil TURGUT

Prof. Dr. Mustafa KOÇ

Prof. Dr. Nazlı BAYKAL

Dr. Öğr. Üyesi Dilay AKGÜN GİRAY

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Selma TABUR

Doç. Dr. Tunahan TURHAN

Doç. Dr. Kağan BÜYÜKKARCI

Dr. Hüseyin KARAASLAN

Arş. Gör. Gökhan AÇIKGÖZ

Arş. Gör. İdil SAYIN

Arş. Gör. Kübra İLER

Arş. Gör. Havva Kevser YILDIRIM SIR

Hakem Kurulu

Dr. Derya COŞKUN

Dr. Fatma Özge BAYRAM

Dr. Funda ERYILMAZ BALLI

Dr. Kadriye Begüm DOĞRUYOL ALADAK

Dr. Melek DÖNMEZ YAPUCUOĞLU

Dr. Mesut GÖNÜLTAŞ

Dr. Rozerin YAŞA

Dr. Rümeysa PEKTAŞ

Arş. Gör. Mehmet ÇAYIR

Arş. Gör. Zuhale BAŞPINAR

ÖNSÖZ

Öğretmenlik mesleği, yalnızca bilgi aktaran değil; aynı zamanda düşünen, sorgulayan, çözüm üreten bireyler yetiştiren bir meslektir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının akademik donanım kazanmaları kadar, bilgi üretme ve paylaşma süreçlerine aktif olarak katılmaları da büyük önem taşımaktadır. Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi olarak bu bilinçle düzenlediğimiz I. Eğitim Fakültesi Öğrenci Kongresi (EFOK), öğretmen adaylarının mesleki ve akademik gelişimlerine katkı sunmak amacıyla hayata geçirilmiştir.

22-23 Mayıs 2025 tarihlerinde "Öğretmenlik Mesleğinde Mevcut Durum ve Uygulamalar" temasıyla gerçekleştirilen kongremiz, fakültemiz öğrencilerinin eğitim bilimleri alanındaki güncel gelişmeleri tartışabilecekleri, disiplinler arası bakış açılarıyla bilgi üretebilecekleri ve bu bilgiyi farklı formlarda sunabilecekleri bir ortam oluşturmayı hedeflemiştir. Kongremiz kapsamında düzenlenen 4 panel, 9 atölye çalışması, 31 sözlü bildiri sunumu ve poster bildirileri, öğretmen adaylarımızın araştırma, sunum ve iletişim becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır.

Kongremize bu yıl yalnızca Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri katılım sağlamış olmakla birlikte, EFOK'un temel amacı Türkiye'nin dört bir yanındaki eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarını bir araya getirecek nitelikli bir akademik paylaşım platformu oluşturmaktır. Öğrencilerimizin kendi projelerini sunma deneyimi kazanması, akademik sorumluluk üstlenmesi ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesi, gelecekteki mesleki yaşamlarında önemli bir kazanım olacaktır.

Bu değerli sürece katkı sunan tüm öğrencilerimize, danışman öğretim elemanlarımıza ve organizasyonda görev alan akademik ve idari personelimize içten teşekkür eder, kongremizin ilerleyen yıllarda daha geniş bir katılımı ile gelenekselleşmesini temenni ederiz.

EFOK Düzenleme Kurulu

İÇİNDEKİLER

Üstün Yeteneklilerin Olimpiyat Temelli Matematik Eğitimine Yönelik Eğilimleri: Türkiye’deki Lisansüstü Tezlerin SistematiK Analizi	5
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılabilecek İdeal Bir Ders Planının Geliştirilmesi	7
Matematik Eğitiminde STEM Yaklaşımı: Güncel Literatürün SistematiK Analizi	9
Maarif Modeli Temelinde Hazırlanan 5. Sınıf Ders Kitabındaki Etkinliklerin Araştırmaya Dayalı Öğrenmeyi Destekleme Durumlarının Tespiti	13
Afet Eğitimi Konusundaki Tezlere Yönelik Bir SistematiK Derleme Çalışması.....	16
Astronomi Alanındaki Mobil Uygulamaların Tasarım İlkelerine Göre İncelenmesi	18
Eğitimde Sürdürülebilir Kalkınma Konusundaki Tezlere Yönelik SistematiK Derleme Çalışması	21
Disiplinler Üzeri Bir Süreç Olarak Çevre Eğitimi: Fen ve Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Bilincinin İncelenmesi.....	23
Yetişkinlerde ve Çocuklarda Yabancı Dil Öğreniminin Karşılaştırması	25
Bir Eğitim ve Kültür Lideri Hasan Ali Yücel	28
AY’ın Evreleri Konusundaki Kavram Yanılgıları Ve Giderilmesine Yönelik Yapılan Çalışmalar	30
Gaining Insights into the Perceptions of Preschool Teachers on Multimodality	32
Türkiye’de Desmos Kullanımı Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların SistematiK Analizi	35
Oyun Temelli Matematik Öğretimi ve Yaklaşımının İlkokul İkinci Sınıf Düzeyindeki Çocuklara Etkisi	37
Türkiye’de Satranç ve Eğitim İlişisine Dair Lisansüstü Tezler Üzerinden SistematiK Bir İçerik Analizi	40
Dilin Ötesinde: İngilizce Öğreniminde Öğrencileri Motive Eden Faktörler	42
İslam Matematik Mirasının Doğuşu: Beytü’l Hikme.....	44

Pre-service Teachers' Attitudes towards the Use of AI Tools in Microteaching and Practicum Processes	46
Mitoz ve Mayoz Bölünmesi Konusunda Öğrencilerin Kavram Yanılgılarını Gidermek İçin Materyal Tasarımı	48
Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Çocuk Hakları Eğitimi.....	51
Eğitimde Metaverse ile Tarih Öğrenimi Uygulaması	53
Origaminin Matematik Eğitimindeki Yeri: 2015–2025 Arası Makalelerin Tematik İncelemesi	55
The Effects of Test Anxiety on the English Language Learning Process of Students Preparing for the YDT Exam	57
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Sistemik İncelemesi	59
Mütareke Döneminde Medya: İstiklal Harbi Gazetesi Örneği	61
Görme Engelli Öğrencilerin Fen Öğrenmelerini Destekleyici Materyal Tasarım İlkeleri ..	64

Üstün Yeteneklilerin Olimpiyat Temelli Matematik Eğitimine Yönelik Eğilimleri: Türkiye'deki Lisansüstü Tezlerin Sistematiik Analizi

Betül Demirci¹, Atilla Özdemir²

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, bdbetuldemirci@gmail.com
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, atillaozdemir@sdu.edu.tr

Matematik olimpiyatları, yalnızca akademik başarıyı değil; yaratıcı düşünme, stratejik akıl yürütme ve matematiksel iletişim gibi üst düzey becerileri değerlendiren zenginleştirilmiş öğrenme ortamları sunmaktadır. Bu yarışmalar, özellikle üstün yetenekli öğrencilerin potansiyellerini açığa çıkarma ve derinlemesine öğrenme ihtiyaçlarına karşılık gelen alternatif bir eğitim modeli olarak öne çıkmaktadır (Aydın Karaca, 2024).

Yapılan araştırmalarda lisansüstü çalışmaların, pedagojik modelleme, öğretmen rehberliği ve yaratıcı problem kurma gibi yönlerden sınırlı derinlik sunduğu; Türkiye'de üstün yetenekli öğrencilere yönelik çeşitli eğitim uygulamaları geliştirilmiş olmasına rağmen, özellikle matematik olimpiyatlarına hazırlık, matematiksel yaratıcılık ve iletişim becerilerine odaklanan çalışmaların sınırlı ve dağınık yapıda olması, bu alanda bütüncül bir yaklaşımın oluşmadığını göstermiştir. Ayrıca, yöntemsel çeşitlilik ve veri temsiliyetine ilişkin sorunlar, mevcut literatürün eleştirel bir bakışla ve derinlemesine analizine yönlendirmiştir (Budinski, 2016; Şahin ve diğerleri, 2014).

Bu çalışma, üstün yetenekli öğrencilerin matematik eğitimine ilişkin eğilimlerini belirlemek amacıyla, 2012–2024 yılları arasında Türkiye'de yayımlanmış ve matematik olimpiyatları ile üstün yetenekli bireylerin eğitime odaklanan 10 yüksek lisans ve doktora tezini sistematiik bir biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma desenlerinden içerik analizi yöntemiyle yürütülen bu araştırmada, yazılı belgeler sistemli bir şekilde incelenerek anlamlı temalar, ve kategoriler oluşturulmuştur (Krippendorff, 2013; Elo & Kyngäs, 2008). Elde edilen veriler matematiksel yaratıcılık, iletişim becerileri, stratejik düşünme, öğretmen yeterlikleri, pedagojik yönelimler, sayı duygusu, bağlamsal değişkenler ve üstbilişsel gelişim gibi temalar altında sınıflandırılmıştır (Yalçın, 2024; Şahin, 2012).

Bulgular, olimpiyat temelli eğitimin yalnızca bilgi aktarımını değil, sürece dayalı, bütüncül ve öğrenci merkezli bir öğretim anlayışını gerektirdiğini göstermektedir. Özellikle öğretmenin rehberlik rolü, öğrencinin düşünme süreçlerini derinleştiren ve üst düzey bilişsel becerilerin gelişimini destekleyen temel bir unsur olarak dikkat çekmektedir (Aydın Karaca, 2024; Şahin, 2012). Bu bağlamda, öğretim sürecinde pedagojik çeşitliliği artırmaya yönelik yaklaşımlar da öğrenci merkezli öğrenmenin niteliğini yükseltmektedir. Çalışma, bu yönleriyle yalnızca mevcut eğitsel uygulamalara değil, aynı zamanda gelecekteki araştırmalara da çok boyutlu bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Matematik eğitimi, Üstün yetenek, Olimpiyat*

Kaynakça

- Aydın Karaca, Ş. (2024). Üstün yetenekli kızların olimpiyatlardaki üstün matematiksel yaratıcılık performansları. Hacettepe Üniversitesi, Doktora Tezi.
- Elo, S., & Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x>
- Krippendorff, K. (2013). *Content analysis: An introduction to its methodology* (3rd ed.). Sage Publications.
- Mayring, P. (2000). Qualitative content analysis. *Forum: Qualitative Social Research*, 1(2), Art. 20. <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089>
- Şahin, Y. (2012). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının geometrik akıl yürütmelerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.
- Yalçın, V. (2024). Matematik olimpiyatlarına hazırlıkta akademik tartışma modeli çerçevesinde bir program tasarımı. Marmara Üniversitesi, Doktora Tezi.

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılabilecek İdeal Bir Ders Planının Geliştirilmesi

Ergin Kavak

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, erginkavak3006@gmail.com

Bu makalenin amacı sosyal bilgiler öğretiminde hem öğretmen adaylarının hem de öğretmenlerin rahatlıkla kullanabileceği ideal bir ders planının geliştirilmesidir. Bu makalede ideal bir ders planının bölümleri ve hangi bölümün neden gerekli olduğu ele alınmıştır. Yapılacak olan bir ders planında öğretmenin veya öğretmen adayının göz önünde bulundurması gereken pek çok özellik bulunmaktadır. Örnek olarak sınıf mevcudu, sınıfın fiziksel özellikleri, sınıf düzeyi, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri... gibi ders planı hazırlanırken göz önünde bulundurulması gereken özellikler çoğaltılabilir. Ancak bunları sınırlandırmak ve hangilerinin neden gerekli olduğunu bilmemiz sayesinde ideal bir ders planı oluşturabiliriz. İdeal bir ders planına ulaşılması durumunda öğretmen dersi daha verimli bir şekilde işleyebileceği düşünülebilir. Ne zaman, nerede, ne yapacağını bilen bir öğretmen ile hiçbir hazırlığı olmayan bir öğretmenin aynı oranda başarılı olamayacağı düşünülebilir. Bu sebeple iyi bir eğitim-öğretim faaliyeti gerçekleştirmek istendiği zaman hazırlanacak ideal bir ders planının olması durumunda sınıf içerisinde yaşanacak olaylar öğretmenin daha rahat edeceği şekilde gerçekleşeceği düşünülebilir. Bu durum öğretmenin sınıfı daha rahat kontrol etmesine sebep olabilir. Bu makalede de iyi bir eğitim-öğretim gerçekleştirmenin anahtarı olan ders planı için sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının rahatlıkla kullanabileceği ideal bir form kazandırılmak istenmektedir. Yapılan araştırmada tasarım ve geliştirme olarak isimlendirilen, araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ders planı, Öğretmen özellikleri, Güdüleme, Sınıf yönetimi

Kaynakça

- Bayram ERDEN ve Atilla DİLEKÇİ, Türkçe Öğretiminde Bir İhtiyaç Olarak Kılavuz Kitaplar Ve Ders Planı, *Milli Eğitim*, 2022
- Emel ARSLAN ve Ramazan ARI, Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama, Güvenilirlik Ve Geçerlilik Çalışması, *Research Article*, 2008
- Emine AKIN ve Erhan AKIN, Ters Yüz Öğrenme Modeline Göre Ders Planı Hazırlama (Osmanlıca Dersi Örneği), *Türkiye Eğitim Dergisi*, 2020
- Ferdiye KELEŞ, Hatice ÖZENOĞLU, Ortaokul Öğrencileri İçin Biyolojik Çeşitlilik Konusunda Ders Planı Tasarlama, *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2017
- Habib ÖZGAN ve Aykar TEKİN, Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Sınıf Yönetimine Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2011
- Hasan COŞKUN, Hoşgörü Eğitimi Bağlamında Bir Ders Planı Taslağının Geliştirilmesi ve Uygulanması, *KAREFAD*, 2018
- Leyla SARAÇ YILMAZ, Mustafa Levent İNCE, Sadettin KİRAZCI ve Şeref ÇİÇEK, Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Zaman Yönetimi Davranışları Ve Kullandıkları Öğretim Yöntemleri, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2005
- Mehmet ÜRÜNGBRAHİMOĞLU ve Veysel GÖÇER, Piaget, Bruner VE Vygotsky: Hayatları, Eserleri Ve Bilişsel Gelişim Kuramları, *USBİLİM Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 2022
- Münir ŞAHİN, Eğitimde Sınıf Oturma Düzeninin Önemi, *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2019
- Serap YILDIZ ÇOLAK, Kavram Temelli Öğretim Yaklaşımının Öğrenme Öğretme Sürecine Etkisinin İncelenmesi, *Bursa Uludağ Üniversitesi*, 2025
- Sırrı AKBABA ve Arzu AKTAŞ, İçsel Motivasyonun Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2005
- Sırrı AKBABA, Eğitimde Motivasyon, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2006
- Süleyman Sadi SEFEROĞLU, Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004
- Şengül ILGAR, Motivasyon Aktiviteleri Ve Öğretmen, *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004

Matematik Eğitiminde STEM Yaklaşımı: Güncel Literatürün Sistemik Analizi

Fatma Cansu DOĞAN

Süleyman Demirel Üniversitesi, İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programı

l2312809004@ogr.sdu.edu.tr

ÖZET

Günümüz eğitim anlayışı, bireylerin yalnızca akademik bilgi edinmesini değil; bu bilgiyi yaratıcı, eleştirel ve işbirliğine dayalı biçimde kullanabilmelerini temel bir hedef olarak belirlemektedir. Bu doğrultuda STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) yaklaşımı; bilimsel bilgi ile teknolojik uygulamaları, mühendislik tasarımı ile matematiksel düşünmeyi bütünleştiren ve öğrencilerin gerçek yaşam problemleriyle baş edebilme becerilerini geliştiren çağdaş bir öğretim modeli olarak öne çıkmaktadır. STEM eğitimi yalnızca akademik başarıya değil; aynı zamanda üretkenlik, problem çözme, sorgulama, yenilikçilik ve disiplinler arası ilişki kurma becerilerine de doğrudan katkı sağlamaktadır.

Matematik eğitimi özelinde STEM uygulamaları, soyut kavramların somutlaştırılmasını, çoklu temsil biçimleriyle kavramsal anlamayı derinleştirmeyi ve öğrencilerin günlük yaşamla matematik arasında anlamlı bağlantılar kurmasını kolaylaştırmaktadır. Böylece öğrencilerin derse olan ilgisi artmakta, öğrenme daha kalıcı hale gelmekte ve üst düzey bilişsel beceriler desteklenmektedir.

Bu çalışma, Türkiye’de 2020–2025 yılları arasında yayımlanmış STEM temelli matematik eğitimi odaklı akademik yayınları sistemik içerik analizi yoluyla inceleyerek, literatürdeki yönetsel eğilimleri, öne çıkan tematik başlıkları ve uygulamaya yönelik sınırlılıkları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Veriler; YÖK Tez Merkezi, TR Dizin, DergiPark ve ULAKBİM veri tabanlarında yapılan kapsamlı taramalarla elde edilmiş; yalnızca tam metin erişilebilir ve eğitim temalı yayınlar dâhil edilmiştir.

Doküman analizi yöntemi kullanılarak yürütülen analiz sürecinde her belge amacı, yöntemi, örneklem türü, veri toplama araçları ve ulaşılan sonuçlar açısından ayrı ayrı kodlanmıştır. Betimsel analizle temalar oluşturulmuş; frekanslarla desteklenen açıklamalar, kodlayıcılar arası görüş birliği ile güvenilir hale getirilmiştir.

Bulgular, STEM’in matematiksel düşünme, problem çözme, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileri üzerinde güçlü katkılar sunduğunu; ancak öğretmenlerin yönetsel bilgi eksiklikleri, materyal yetersizlikleri ve uygulamaların kısa süreli olması gibi yapısal sınırlılıkların etkili yaygınlaşmayı engellediğini göstermektedir. Ayrıca, öğretmen yetiştirme süreçlerinin STEM yeterliklerini geliştirecek biçimde yeniden yapılandırılması gerektiği öne çıkan sonuçlardan biridir. Bu yönüyle çalışma, yalnızca mevcut literatürü haritalandırmakla kalmayıp aynı zamanda gelecekteki araştırmalara ve uygulamalara yön verebilecek kapsayıcı bir rehber niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *STEM temelli matematik eğitimi, İçerik analizi, Disiplinlerarası öğretim yaklaşımı*

Kaynakça

- Aydın, E., & Yel, S. (2024). *STEM eğitimi ile ilgili ilkököl düzeyinde yazılan tezlerin incelenmesi. Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 131–148.
- Bybee, R. W. (2013). *The case for STEM education: Challenges and opportunities*. NSTA Press.
- Cavas, P., Ayar, A., & Gürcan, G. (2020). Türkiye’de STEM eğitimi üzerine yapılan araştırmaların durumu üzerine bir çalışma. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 823–854. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.751853>
- Ceylan, N. (2025). Öğretmenlerin STEM ve STEM’in öğretim programlarındaki yerine ilişkin metaforik algıları. *Fen, Matematik ve Bilgisayar Eğitiminde Yenilikler Dergisi*, 1(1), 38–56.
- Çelik, B., Eroğlu, T., & Sarı Uzun, M. (2024). Matematik eğitimi alanında 2017–2021 yılları arasında Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 53(244), 1873–1912. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1277249>
- Çepni, S. (2021). STEM eğitiminde matematik odaklı gerçek dünya problemleri ve matematiksel modelleme. In S. Çepni (Ed.), *Kuramdan uygulamaya STEM+A+E eğitimi* (pp. 353–376). Pegem Akademi.
- Dedetürk, A., Saylan Kırmızıgül, A., & Kaya, H. (2020). STEM etkinliklerinin öğrencilerin “Ses” konusundaki başarısına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 134–161.
- Ecevit, T., Yıldız, M., & Balci, N. (2022). Türkiye’deki STEM eğitimi çalışmalarının içerik analizi. *Journal of Faculty of Education*, 22(1), 263–286.
- Fındık, N., Ültay, N., & Ültay, E. (2023). Türkiye’deki ilkökullarda yapılan STEM eğitimi uygulamaları: Betimsel içerik analizi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(28), 163–176.
- Gül, K., & Saylan Kırmızıgül, A. (2023). STEM eğitiminin K–12 düzeyindeki avantajları ve zorlukları: Sistematik bir inceleme ve araştırma sentezi. *International Journal of Research in Education and Science*, 9(2), 283–307.
- Herdem, K., & Ünal, İ. (2018). STEM eğitimi üzerine yapılan çalışmaların analizi: Bir meta-sentez çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 48(48). <https://doi.org/10.15285/maruaebd.345486>
- Karakılçık, E., Çetin, O., & İnce, M. (2023). STEM eğitimi alanında son üç yılda yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 45–60.
- Kaya, A., & Ayar, M. C. (2020). Türkiye örnekleminde STEM eğitimi alanında yapılan çalışmaların içerik analizi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 275–306.

- Kırılmazkaya, G. (2021). Ortaokul öğrencilerinin STEM eğitime yönelik tutumlarının ve mühendislik anlayışlarının incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(47), 193–216.
- Kızılay, E. (2018). STEM alanlarının birbirleri ile ilişkisi hakkında fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 174–186.
- Kızılay, E. (2021). Sanal astronomi müzesi tasarlamaya yönelik bir STEAM etkinliği. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 4(2), 81–90.
- Örgün, İ., & Yıldız, E. (2025). Erken çocukluk döneminde matematik eğitimi alanında Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 60(1), 25–43.
- Sarıca, E., & Bostan Sarıoğlu, A. (2024). STEM temelli öğretimin ortaokul öğrencilerinin akademik başarılarına ve yaratıcılıklarına etkisi: Kuvvet ve hareket ünitesi örneği. *Trakya Eğitim Dergisi*, 14(3), 1700–1718. <https://doi.org/10.24315/tred.1442995>
- Ulusal Araştırma Konseyi. (2009). Gayriresmi ortamlarda bilim öğrenmek: İnsanlar, yerler ve uğraşlar. *Ulusal Akademiler Yayınları*. <https://doi.org/10.17226/12190>
- Yaman, F., & Aşlıoğlu, B. (2022). Öğretmenlerin STEM eğitime yönelik farkındalık, tutum ve sınıf içi uygulama özyeterlik algılarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(234), 1395–1416. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.845546>

Maarif Modeli Temelinde Hazırlanan 5. Sınıf Ders Kitabındaki Etkinliklerin Araştırmaya Dayalı Öğrenmeyi Destekleme Durumlarının Tespiti

Fatma Nur DÖNMEZ¹, İrem BUDAK², Merve Lütfiye ŞENTÜRK³

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, fatmanurdonmez117@gmail.com
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, irembudak9864@gmail.com
3. Süleyman Demirel Üniversitesi, mervesenturk@sdu.edu.tr

Ders kitapları, öğretmen ve öğrenciler için yol gösterici kaynaklardır. Ayrıca sınıf içerisinde yürütülecek etkinlikler açısından oldukça önemlidir (Bak Kibar, 2010). Bu açıdan bakıldığında eğitimde belirlenen hedeflerin bireylere kazandırılmasında ders kitaplarının önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Sonuç olarak öğretmenler ders kitaplarındaki içeriklere dayalı olarak, öğrencilerde ilgili konu temelinde istenen davranış değişikliğini sağlamaktadırlar (Yılmaz, 2020). Bu nedenle ders kitaplarının öğretim programına uygun bir şekilde hazırlanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde de Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli temelinde öğretim programında güncelleme çalışması yapılmıştır (Millî Eğitim Bakanlığı, 2024). Modelin öne çıkan yönlerinden biri de bütünlük beceri çerçevesidir. Bu sebeple ders kitaplarında da bu becerileri geliştirmeye yönelik etkinliklerin yer alması beklenmektedir. Nitekim güncellenen öğretim programı temelinde 5. sınıf ders kitapları bu beklentiyi karşılamak amacı ile yeniden hazırlanmıştır. Maarif modelindeki bütünlük beceriler incelendiğinde ilgili becerilerin, araştırmaya dayalı öğrenme modelinin esas aldığı süreçte geliştirilen becerilerle büyük oranda örtüştüğü görülmektedir. Dünyada ve ülkemizde Fen Bilimleri dersi öğretim programları incelendiğinde programların genel olarak; öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını aldıkları, öğrenme sürecine aktif katılım sağladıkları ve bilgileri zihinlerinde yapılandırdıkları öğrenme kuram ve yaklaşımlar temelinde hazırlandığı görülmektedir (Bostan-Sarıoğlu vd., 2016). Ülkemizde de 2013 ve sonrasında güncellenen öğretim programlarında araştırma ve sorgulamaya dayalı öğretim stratejisinin benimsendiği bilinmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada maarif modeli 5. sınıf ders kitabındaki etkinlikler araştırmaya dayalı öğrenme odağında incelenmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli temelinde hazırlanan 5. sınıf Fen Bilimleri ders kitaplarında (1. ve 2. kitap) yer alan etkinliklerin araştırmaya dayalı öğrenmeye uygun olma durumlarının belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma, doküman inceleme çalışması olarak tasarlanmıştır. Doküman inceleme, nitel araştırmalarda çeşitli materyallerin sistematik analizine dayanır (Bowen, 2009; Tight, 2019). Bowen (2009), doküman incelemenin, veri üçgenlemesi yoluyla bulguların güvenilirliğini artırdığını ve bağlamsal zenginlik sunduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada da doküman olarak Maarif Modeli temelinde hazırlanan 5. sınıf ders kitapları (üniteler temelinde hazırlanan 2 kitap) kullanılmıştır. Veriler; Güneş vd. (2018)'in yürüttükleri çalışma kapsamında oluşturdukları araştırmaya dayalı öğrenme odaklı etkinlik inceleme tablosu kullanılarak betimsel analize tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular temelinde; etkinliklerin araştırmaya dayalı öğrenme alanlarını karşılama açısından ünitelere yönelik olarak farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Tahminde bulunma; her iki kitabın da ünite ve konulardaki etkinliklerde geliştirilmesi hedeflenen beceri olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca etkinliklerde; veri analizi, veri yorumlama, analitik düşünme gibi öğrencilerin bilişsel gelişim alanını destekleyen çeşitli beceriler odağında çok da dengeli olmayan bir dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Ancak psikomotor alandaki gelişimin iki kitaptaki etkinliklerde de araştırmaya dayalı öğrenmenin öncelikli amaçları arasında yer aldığı ortaya çıkarılmıştır. Bütüncül bir bakış

açısı ile değerlendirildiğinde ders kitaplarındaki etkinliklerin araştırmaya dayalı öğrenmeyi kısmen destekleyecek şekilde hazırlandığı söylenebilir. Ancak Bostancı- Sarioğlu vd. (2016), Güneş vd. (2018) gibi geçmiş dönemdeki öğretim programlarına uygun hazırlanan ders kitaplarına yönelik yürüttükleri araştırmalarında, ders kitaplarının araştırmaya dayalı öğrenmeyi destekleme durumunun zayıf olduğunu tespit etmişlerdir. Maarif Modeli temelinde hazırlanan kitaplarda ise bu eksikliği gidermeye yönelik bir gelişim gösterildiği söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Araştırmaya Dayalı Öğrenme, Ders Kitabı İnceleme, Maarif Modeli.

Kaynakça

- Bak Kibar, Z. (2010). Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Dersinin Uygulamasında Kimya Öğretmen Adaylarının Karşılaştıkları Güçlüklerin Belirlenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 4(2), 47-68.
- Bostan-Sarioğlu, A., Can, Y. ve Gedik, İ. (2016). 6. sınıf fen bilimleri ders kitabındaki etkinliklerin araştırma-sorgulamaya dayalı öğrenme yaklaşımına uygunluğunun değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 1004-1025.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkiye yüzyılı maarif modeli*. <https://tymm.meb.gov.tr/ortak-metin>
- Tight, M. (2019). *Documentary research in the social sciences*. SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781529716559>
- Yılmaz, M. (2020). Yardımcı ders kitabı kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(32), 804-811. <http://dx.doi.org/10.31576/smryj.522>

Afet Eğitimi Konusundaki Tezlere Yönelik Bir Sistemik Derleme Çalışması

Cemre ULUDAĞ¹, Ebru MEŞE², Goncağül KARAARDIÇ³, Merve Lütfiye ŞENTÜRK⁴

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2212801039@ogr.sdu.edu.tr
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2212801013@ogr.sdu.edu.tr
3. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2212801015@ogr.sdu.edu.tr
4. Süleyman Demirel Üniversitesi, mervesenturk@sdu.edu.tr

Doğal afetlerin çoğu önceden tahmin edilememekte ya da tahmin edilse dahi önlenememektedir. Bu durumda önlenemeyen doğal afetlere yönelik eğitim oldukça önemli bir hal almaktadır. İnal vd. (2018) tüm afetlerin acil bir durum olarak başladığını ancak iyi yönetilirse afete dönüşmeden acil düzeyinde kalabileceğini belirtmiştir. İyi yönetilebilmesi için de afet eğitimi kaçınılmaz bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle büyük bir alanı 1. derece deprem kuşağında yer alan ülkemizde afet eğitiminin hayati önem taşıdığı söylenebilir. Nitekim önlenemeyen doğal afetlerin sonuçlarını hafifletmede afet eğitiminin anahtar rol üstlendiği öne sürülmektedir (Cvetković vd., 2015). Ancak bu konuda ulusal ihtiyaç ve gereklilikler göz önünde bulundurulmalıdır. Meydan (2023) da bu düşüncüyü doğrular şekilde afet yönetiminde ulusal bir strateji izlenmesinin kaçınılmaz bir gereklilik olduğunu belirtmektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurularak ülkemizde yürütülen afet eğitimi çalışmaları ve sonuçları ile ilgili bir sentez oluşturmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla bu çalışmada ülkemizde yürütülen afet eğitimi konulu tezlere yönelik bir inceleme yapılmıştır. Türkiye’de yürütülen afet eğitimi konulu tezlerin incelendiği bu araştırma bir sistemik derleme çalışması olarak yürütülmüştür. Sistemik derleme, belirli bir konuda gerçekleştirilen tüm araştırmaların bir protokol temelinde incelenmesini temel alan araştırma yöntemidir (Karaçam, 2013). Afet eğitimi konusunda yürütülen bu çalışmada da sistemik derleme çalışmaları için alan yazında sıklıkla önerilen PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) (Page vd., 2021) protokolü kullanılmıştır. Araştırmacının veri toplama sürecinde yök-tez veri tabanı kullanılmıştır. “Afet Eğitimi”, “Afet Okuryazarlığı” ve “Afet Eğitim” olmak üzere üç anahtar kavram odağında tarama yapılmıştır. Ayrıca araştırma, açık erişime izin verilen tezlerle yürütülmüş eğitim konulu olmayan tezler araştırmaya dahil edilmemiştir. Elde edilen bulgular temelinde; afet eğitimi konusuna yönelik yürütülen tezlerin amaç, yöntem, örneklem grubu, veri toplama aracı ve araştırma sonuçları bakımından oldukça çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir. Yürütülen çalışmaların çoğunun; disiplinlerarası bir anlayışla farklı çalışma alanlarında afet eğitime yön vermeyi amaçlayarak gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Analize dahil edilen araştırmalarda çoğunlukla görüşme tekniğinden faydalandığı ve nitel araştırma yönteminin esas alındığı tespit edilmiştir. Afete yönelik bilgi düzeyi, tutum, öz yeterlilik ve farkındalık gibi farklı değişkenler odağında nicel araştırmaların da yürütüldüğü ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca afet eğitiminde simülasyon tekniğinin kullanıldığı teknoloji odaklı araştırmalara da rastlanmıştır. Genel olarak yürütülen tezlerin yüksek lisans düzeyinde gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde afet eğitiminin ülke genelinde önemi ortaya çıkmaktadır. Nitekim Guo vd. (2025) afet eğitiminin afet riskini azaltma stratejilerinin önemli bir bileşeni olarak ortaya çıktığını vurgulayarak, toplumların dayanıklılığını artırmada ve afetlerin olumsuz etkilerini en aza indirmede önemli bir rol oynadığını belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Afet Eğitimi, Afet Okuryazarlığı, Sistemik Derleme

Kaynakça

- Cvetković, V., Dragičević, S., Petrović, M., Mijaković, S., Jakovljević, V. ve Gačić, J. (2015). Knowledge and perception of secondary school students in Belgrade about earthquakes as natural disasters. *Polish Journal of Environmental Studies*, 24(4), 77-85. <https://doi.org/10.15244/pjoes/39702>
- Guo, L., Fang, M., Liu, L., Chong, H., Zeng, W., & Hu, X. (2025). The development of disaster preparedness education for public: a scoping review. *BMC Public Health*, 25(1), 1-14. <https://doi.org/10.1186/s12889-025-21664-0>
- İnal, E., Kaya, E. ve Altıntaş, K. H. (2018). Türkiye’de örgün eğitimin afet eğitimi yeterliliği açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 114-127.
- Meydan, A. (2023). Afet yönetiminde coğrafya eğitiminin önemi, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 9(2), 101-129. <https://doi.org/10.47615/issey.1308208>
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... ve Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, n71. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>

Astronomi Alanındaki Mobil Uygulamaların Tasarım İlkelerine Göre İncelenmesi

Elif Nur KORKMAZ¹, Merve Lutfiye ŞENTÜRK²

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2212801028@ogr.sdu.edu.tr
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, mervesenturk@sdu.edu.tr

Günümüzde akıllı telefonların günlük yaşamın her yerinde kullanılıyor olması insanların birçok iş ve işlemleri için mobil uygulamaları tercih etmelerine sebep olmaktadır. Bu nedenle tüm alanlarda geliştirilen mobil uygulamalarda bir artış olduğu söylenebilir. Bu alanlardan biri de hiç şüphesiz eğitimidir. Hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri eğitim ortamlarında kullanılan dijital araçları da artırmaktadır (Parlak, 2017). Mobil cihazlar bu araçlar arasında sayılabilir. Bu doğrultuda mobil cihazlar aracılığı ile zaman ve mekândan bağımsız öğrenme süreci mobil öğrenme olarak isimlendirilmekte (Ağca ve Bağcı, 2013) ve günümüz öğretim sürecinde sıklıkla tercih edilmektedir. Fen bilimleri de bu alanlar içerisinde yer almaktadır. Fen bilimlerindeki konu ve kavramlar öğrenciler için öğrenimi zor olarak ifade edilmektedir (Kalemkuş ve Kalemkuş, 2023). Özellikle astronomi alanındaki konu ve kavramlar öğrenciler için oldukça soyut kalmaktadır. Bu nedenle ilgili öğrenme zorluğunun üstesinden gelmenin öncelikli yollarından biri de somutlaştırmadır. Mobil cihazlar aracılığı ile erişilen uygulamalar görsel ve işitsel öğelere yer vererek öğrenciler için bu zorluğun üstesinden gelinmesine sebep olabilmekte ve bu sebeple sıklıkla tercih edilmektedir. Böylece uygulamaların tasarlanması da önemli bir hal almaktadır (Kapıdere ve Çetinkaya, 2017). Uygulamaların dikkatle hazırlanmasının ve kullanıcılar için elverişli olmasının öğrenme sürecinin niteliği açısından önemli olduğu söylenebilir (Delil, 2017). Bu sebeple bu araştırmada tasarım ilkeleri odağında astronomi eğitimi alanında geliştirilen mobil uygulamalar incelenmiştir. Astronomi eğitimi alanında geliştirilen mobil uygulamaları evrensel tasarım ilkeleri odağında incelemeyi amaçlayan bu araştırmada doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Doküman inceleme, nitel araştırmalarda çeşitli materyallerin sistematik analizine dayanmaktadır (Bowen, 2009; Tight, 2019). Başka bir deyiş ile yeni veri toplamaya gerek kalmadan mevcut doküman ya da materyallerden elde edilen verilerden zengin bilgiye erişilmesini sağlayan bir tekniktir (Atkinson ve Coffey, 2011). Bu araştırmada da doküman/materyal olarak astronomi eğitimi alanında geliştirilen mobil uygulamalar kullanılmıştır. Veriler; Şenel vd. (2018)'in yürüttükleri çalışma kapsamında oluşturdukları evrensel tasarım ilkeleri odaklı mobil uygulama kontrol listesi kullanılarak betimsel analize tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular temelinde; fen öğretiminde astronomi kazanımlarıyla bütünleşik uygulamalara erişim sağlanarak inceleme yapılmıştır. Hem android hem de iOS platformlarında milyonlarca kez indirilen uygulamaların öncelikli olarak görsel zenginlikleri ile öne çıktıkları tespit edilmiştir. Bu uygulamalardan NASA app isimli olanı kullanıcılarına uygulama içerisindeki tüm özellikleri ücretsizdir sunmaktadır. Erişim sağlanan diğer uygulamalarda ise uygulamayı edinme işlemi ücretsiz fakat bazı ek özellikler ücrete tabi tutulmaktadır. Ancak NASA app uygulaması kullanıcı ara yüzü ve işlem adımları konusunda karmaşık bir yapı sunmaktadır. Evrensel tasarım ilkeleri temelinde içerik sunumunda dikkate alınması gereken özellikler göz önünde bulundurulduğunda bu bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında SkyViewLite ve Stellarium Mobile en sade ve her kullanıcıya uygun olarak nitelendirilebilecek sıralı işlem ve adımlara sahip uygulamalardır. İçerik sunumunda dikkate alınması gereken bir diğer özellik ise dil desteğidir. Stellarium Mobile ve Spaceflight Simulator gibi uygulamalarda Türkçe dil desteği sunulurken diğer birçok uygulama bu konuda

yetersiz kalmaktadır. Alan yazın incelendiğinde eğitim sürecinde tercih edilen mobil uygulamaların; ücretsiz erişim imkânı sunmasının önemli bir gerekçe olduğu çıkarımı yapılabilir (Örneğin; Özkan Köse, 2025). Ayrıca uygulama ara yüzünün ve kapsamın öğrenme hedefleri ile uyumlu olması gerektiği söylenebilir. Dilican (2021) da okuma yazma öğretimine yönelik geliştirilen mobil uygulamaları eğitimsel içerik, tasarım, işlevsellik ve teknik özellikler açısından incelemiş ve birçok yönden eksiklikler tespit etmiştir.

Anahtar Sözcükler: Astronomi Eğitimi, Mobil Öğrenme, Mobil Uygulamalar

Kaynakça

- Ağca, R. K.ve Bağcı, H. (2013). Eğitimde mobil araçların kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 295-302.
- Atkinson, P. ve Coffey, A. (2011). Analysing documentary realities. In D. Silverman (Ed.), *Qualitative research* (3rd ed., pp. 77–92). Sage Publications.
- Delican, B. (2021). Okuma yazma öğretimine yönelik geliştirilmiş mobil uygulamalar; olanaklar ve sınırlılıklar. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 682-703. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.62826-591712>
- Delil, S. (2017). Mobil cihazların bir eğitim materyali olarak kullanımı: Doğru tasarlanmış mobil eğitim uygulamalarının öğrenime katkısı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 200-207.
- Kalemkuş, F. ve Kalemkuş, J. (2023). Fen eğitiminde güncel dijital teknolojiler. Erdoğan, F. (Ed.) *Matematik ve Fen Bilimleri Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar içinde* (s. 143-164). Efe Akademi Yayınları.
- Kapıdere, M. ve Çetinkaya, H. N. (2017). Eğitim bilişim ağı (EBA) mobil uygulamasının değerlendirilmesi. *International Journal of Active Learning*, 2(2), 1-14.
- Köse, P. Ö. (2025). Keman eğitimi ile ilgili mobil uygulamalar üzerine bir inceleme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 39-57. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1501415>
- Parlak, B. (2017). Dijital çağda eğitim: Olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(Kayfor 15 Özel Sayısı), 1741-1759.

Eğitimde Sürdürülebilir Kalkınma Konusundaki Tezlere Yönelik Sistemik Derleme Çalışması

Emine KAYA¹, Beyza DEMİR², Merve Lütüye ŞENTÜRK³

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2212801033@ogr.sdu.edu.tr
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, yl2230503002@ogr.sdu.edu.tr
3. Süleyman Demirel Üniversitesi, mervesenturk@sdu.edu.tr

Kazanımlar ve öğretim programına ilişkin açıklamalar da dikkate alındığında sıklıkla vurgulandığı görülen sürdürülebilirlik, küresel önem taşıyan bir konudur. Bilim insanları bundan 50 yıl sonrasında dahi yaşanabilir bir dünya konusunda endişelidirler. Bu noktada sürdürülebilirlik eğitiminin önemi ortaya çıkmaktadır (Bulut ve Çakmak, 2018). Kaya vd. (2011) yürütmüş oldukları araştırmalarında çevre eğitimi alanında yapılan çalışmalarda istenen ilerlemenin sağlanamamasının süreçte yeni arayışlara sebep olduğu ve bu arayışların da sürdürülebilir kalkınma eğitiminin ortaya çıkması ile sonuçlandığını ifade etmişlerdir. Ancak sürdürülebilir kalkınma eğitimi her ne kadar küresel ihtiyaçlar ve gerekçeler ile temellendirilse de uygulamada ülke bazında farklılıkları beraberinde getirmektedir. Bu doğrultuda, ilgili farklılıkların araştırma bazında nasıl bir eğilim gösterdiğini belirlemenin önemli olacağı düşünülmektedir. Böylece bu araştırmada ülkemizde yürütülen eğitimde sürdürülebilir kalkınma konulu tezler incelenmiştir. Türkiye’de yürütülen eğitimde sürdürülebilir kalkınma konulu tezlerin incelendiği bu araştırmada sistemik derleme yapılmıştır. Sistemik derleme; belirli bir araştırma konusunda, önceden yürütülmüş ilgili çalışmaları analiz eden ve sentezleyen bir araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Higgins vd., 2019). Araştırma sistemik derleme çalışmaları için alan yazında sıklıkla önerilen PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) (Page vd., 2021) kontrol listesi temel alınarak yürütülmüştür. Araştırmanın alan yazın taramasında yök-tez veri tabanı kullanılmıştır. “Sürdürülebilir kalkınma”, “eğitimde sürdürülebilirlik”, “sürdürülebilir kalkınma eğitimi” ve “eğitimde sürdürülebilir kalkınma” olmak üzere dört anahtar kavram odağında tarama yapılmıştır. Ayrıca araştırma açık erişime izin verilen tezlerle yürütülmüş eğitim konulu olmayan tezler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Elde edilen bulgular temelinde; eğitimde sürdürülebilir kalkınma konusuna yönelik yürütülen tezlerin amaç, yöntem, örneklem grubu, veri toplama aracı ve araştırma sonuçları bakımından oldukça çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir. Yürütülen çalışmaların çoğu; fen bilimleri eğitimi alanında, nicel araştırma yöntemi kullanılarak, ortaokul öğrencileri ve öğretmen adayları ile gerçekleştirilmiştir. Öğretim programı geliştirmeye yönelik araştırmaların ve akademisyenlerle yürütülen çalışmaların ise yeterli sayıda olmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, sürdürülebilir kalkınma için öğretim programı ile bütünleşik uygulamalı çalışmalara daha fazla yer verilmesi gerektiği çıkarımı yapılabilir. Benzer şekilde çeşitli araştırmalarda da sürdürülebilir kalkınma konusunda; öğretim programlarının bilgi artışı sağladığı ancak kalıcı davranış değişikliği için uygulamalı eğitimlere daha fazla yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Örneğin; Cebrián vd., 2015).

Anahtar Sözcükler: Eğitimde Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi, Sistemik Derleme

Kaynakça

- Bulut, B. ve Çakmak, Z. (2018). Sürdürülebilir kalkınma eğitimi ve öğretim programlarına yansımaları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2680-2697.
- Cebrián, G., Grace, M. ve Humphris, D. (2015). Academic staff engagement in education for sustainable development. *Journal of Cleaner Production*, 106, 79–86. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2014.12.010>
- Kaya, N., Çobanoğlu, M. ve Artvinli, E. (2011). *Sürdürülebilir kalkınma için Türkiye’de ve dünyada çevre eğitimi çalışmaları*. 6. Ulusal Coğrafya Sempozyumu, 3(5), 407-417.
- Higgins, J. P. T., Thomas, J., Chandler, J., Cumpston, M., Li, T., Page, M. J. ve Welch, V. A. (Eds.). (2019). *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions*. 2nd Edition. Wiley.
- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... ve Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, n71. <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>

Disiplinler Üzeri Bir Süreç Olarak Çevre Eğitimi: Fen ve Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Bilincinin İncelenmesi

Feyza ÖZCAN¹, Hikmet ÇAT², Arş. Gör. Pelin KÖSEOĞLU³

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, ozcanfeyza69@gmail.com
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, hikmetcat3333@gmail.com
3. Süleyman Demirel Üniversitesi, pelinkoseoglu@sdu.edu.tr

Çevrenin disiplinler üstü bir kavram olmasından dolayı ilgili alan yazında çok sayıda tanımı vardır. Ancak en genel haliyle çevre, canlı ve cansız öğelerin etkileşim halinde olup denge içerisinde yaşadığı ortamdır. Alan yazındaki diğer tanımlarda da denge kavramı ön plandadır. Bu nedenle denge çevre için önemli bir unsurdur. Sanayi devrimi sonrası hızla artan nüfus ve makineleşme doğal kaynak ihtiyacını artırmış, bu durum doğanın tahrip olmasına yol açmıştır. İnsanların geliştirdiği teknolojilerle gelen sanayileşme, kentleşme, nükleer faaliyetler, tarım ilaçları ve kimyasallar doğal dengeyi bozmuş ve çevre sorunlarını doğurmuştur. Sanayi devrimiyle başlayan bu sorunlar alan yazına ancak 1960'larda girmiştir. İlk başta hava, su ve toprak kirliliği olarak görülen sorunlar; biyolojik çeşitliliğin yok olması, küresel ısınma, erozyon ve doğal kaynakların tükenmesine kadar genişlemiştir. Bu sorunların başlıca sebebi insan faaliyetleridir. İnsanlar hayat kalitesini artırmak için teknoloji geliştirirken, bu ilerleme ekosisteme zarar vererek hayat kalitesini düşürmektedir. Bu ikilemden çıkmak için “sürdürülebilir kalkınma” yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Sürdürülebilir kalkınma, doğal kaynakların gelecek nesillerin hakları gözetilerek akılcı ve bilimsel yöntemlerle kullanılmasıdır. Bu kalkınmanın gerçekleşmesi için ekonomik boyutun yanında toplumsal ve çevresel boyutlar da önemlidir. Devlet politikaları tek başına yeterli olmayıp, insan davranışlarının da değişmesi gerekir. Bu ise eğitimle mümkündür. Çevre sorunlarının temel kaynağı insanların kendilerini diğer canlılardan üstün görmesidir. Bu nedenle çevreyle uyumun sağlanmasında çevre eğitimi önemli bir rol oynar. Çevre eğitimi, insanlara yaşadıkları çevre hakkında bilinç kazandırarak sorunlara hâkim ve çözüm getirebilecek bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Çevre sorunlarının çözümü için en temel araç çevre eğitimidir ve çevre eğitimi sayesinde çevre bilincine sahip bireyler yetiştirilebilir. Çevre bilinci; çevre bilgisi, çevreye yönelik olumlu tutum ve çevre dostu davranış bileşenlerinden oluşmaktadır. Ülkemizde çevre bilinci oluşturmak için fen bilgisi ve sosyal bilgiler dersleri öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda fen ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre bilinci düzeylerinin incelenmesi bu araştırmanın amacıdır. Araştırma, öğretmen adaylarının çevre bilinci düzeyini ortaya koymak için olgubilim deseniyle yapılmıştır. İki temel olgu vardır. Bunlar; öğretmen adaylarının çevre eğitimi dersi alması ve almaması olarak sıralanabilir. Bu iki olgu temelinde çevre bilinci araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Isparta'da bir üniversitenin fen bilgisi ve sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarında öğrenim gören 22 öğretmen adayı oluşturmuştur. Bunlardan 12'si sosyal bilgiler, 10'u fen bilgisi öğretmenliğindendir. 11'i çevre eğitimi dersi almış, 11'i almamıştır. Veri toplama aracı olarak açık uçlu soru formu kullanılmış, form iki alan uzmanının görüşüne sunulmuş ve son hali verilmiştir. Araştırmanın veri toplama aracında çevre bilgisini, çevreye yönelik tutumu ve çevre dostu davranışı ölçen 7 açık uçlu soru bulunmaktadır. Elde edilen veriler branş (fen-sosyal) ve ders alma (ders alanlar-almayanlar) bağlamında gruplandırılmış, içerik analiziyle değerlendirilmiş, temalar ve kodlarla açıklanmıştır. Sonuçlar betimsel istatistiklerle sayılaştırılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre Öğretmen adayları çevreyi tanımlarken en çok “canlı” kavramını kullanmıştır (N=19). Onu “etkileşim” (N=9), “cansız” (N=6) ve “denge” (N=3) takip etmiştir. Branş bağlamı

incelendiğinde, fen ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre tanımlarındaki kavramlarda anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak sürdürülebilir kalkınma/çevre eğitimi dersi alan öğretmen adaylarının “denge” kavramını kullandıkları, ders almayanlarda ise bu kavramın kullanılmadığı görülmektedir. Çevre sorunlarını tanımlarken en çok “olumsuz” (N=15), “insan faaliyetleri sonucu” (N=12), “çevre kirliliği” (N=8), “susuzluk” (N=7), “dengenin bozulması” (N=6), “iklim değişikliği” (N=6), “küresel ısınma” (N=4), “biyolojik çeşitliliğin azalması” (N=2) ifadelerini kullanmışlardır. Ders alan öğretmen adaylarının “dengenin bozulması”, “iklim değişikliği”, “susuzluk”, “insan faaliyetleri sonucu” gibi kavramları ders almayanlara göre daha fazla kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca sürdürülebilir kalkınma/çevre eğitimi dersi alan öğretmen adaylarının; “sürdürülebilir tüketim”, “yenilenebilir enerjiye geçiş”, “enerji verimliliğini artırmak”, “sürdürülebilir ulaşım”, “atık yönetimini iyileştirmek”, “doğal alanları korumak” ve “sürdürülebilir tarım uygulamaları” kavramlarını ders almayan öğretmen adaylarına kıyasla daha fazla kullandıkları görülmüştür çevre sorunlarının çözümleri için en çok “çevre eğitimi” (N=20), “yasal düzenlemeler ve politikalar” (N=6), “sürdürülebilir tüketim” (N=5), “uluslararası iş birliği” (N=4), “yenilenebilir enerjiye geçiş” (N=4), “enerji verimliliğini artırmak” (N=2), “atık yönetimini iyileştirmek” (N=2) gibi kavramlar öne çıkmıştır. Çevre sorunlarının nedenleri için “eğitimsizlik-bilinçsiz davranışlar” (N=20), “ormansızlaşma” (N=6), “tüketim toplumu olma” (N=5), “fosil yakıt kullanımı” (N=3), “sanayileşme” (N=3), “yanlış tarım uygulamaları” (N=2), “nüfus artışı” (N=2) belirtilmiştir. Fen ve sosyal bilgiler öğretmen adayları arasında anlamlı fark bulunmazken, çevre sorunlarının nedenleri açısından “nüfus artışı”, “tüketim toplumu olma”, “yanlış tarım uygulamaları”, “fosil yakıt kullanımı” ve “sanayileşme” kavramlarının sürdürülebilir kalkınma/çevre eğitimi dersi almayan öğretmen adayları tarafından kullanılmadığı tespit edilmiştir. Tutumlarda “üzgün” (N=21), “sinirli” (N=10), “kaygılı” (N=7), “sorumlu/suçlu” (N=7), “geç kalmış” (N=5), “çaresiz” (N=5) kavramları sıkça görülmüştür. Çevre dostu davranışlar arasında “tasarruf” (N=17), “çöp atmamak” (N=9), “bilinçli tüketim” (N=7), “geri dönüşüm” (N=4), “toplu taşıma” (N=3), “yürümek” (N=3), “ağaç dikmek” (N=1) öne çıkmıştır. Sürdürülebilir kalkınma/çevre eğitimi dersi almayan öğretmen adaylarının “kaygılı”, “çaresiz” ve “geç kalmış” kavramlarını kullanmadıkları görülmüştür Çevre eğitimi tanımında ise “çevre dostu davranış” (N=12), “yaparak yaşayarak öğrenme” (N=8), “sorunları çözme” (N=5), “bilinç kazandırma” (N=5), “ekoloji bilgisi” (N=3), “tutum kazandırma” (N=2), “çevre etiği” (N=1) vurgulanmıştır. Kavramların kullanımında fen ve sosyal bilgiler öğretmen adayları arasında dengeli bir dağılım gözlenirken, sürdürülebilir kalkınma/çevre eğitimi dersi alan öğretmen adaylarının almayanlara göre ilgili kavramları daha fazla kullandıkları görülmüştür. Ayrıca “ekoloji bilgisi kazandırmak” ve “tutum kazandırmak” kavramlarının eğitim almayan öğretmen adayları tarafından kullanılmaması dikkat çekmiştir. Sonuç olarak çevre bilinci açısından iki branş arasında fark bulunmazken, çevre eğitimi alan öğretmen adayları ders almayanlara göre çevre sorunlarını daha geniş bir perspektiften değerlendirip farkındalık kazandığı görülmektedir. Özetle, fen ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre bilinci benzer düzeydedir. Aynı veriler bu konuyla ilgili ders alıp almama konusunda değerlendirildiğinde ders alan öğretmen adaylarının çevre bilinci almayanlara göre daha yüksektir.

Anahtar Kelimeler: çevre eğitimi, çevre bilinci, fen bilgisi öğretmen adayları, sosyal bilgiler öğretmen adayları

Yetişkinlerde ve Çocuklarda Yabancı Dil Öğreniminin Karşılaştırması

Av. Gökben ATEŞ¹, Arş. Gör Meryem ÜN²

1. Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi, gokbenates8@gmail.com

2. Süleyman Demirel Üniversitesi, meryemun@sdu.edu.tr

Yeni bir dili öğrenme süreci yaşı, cinsiyeti, ana dili ne olursa olsun, çoğu kişi açısından zor ve zahmetli bir süreç olarak düşünülür. Bireylerin öğrenme süreçlerini etkileyen pek çok unsur bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında süreç her bir birey için farklı hızda ilerleyebilmektedir.

Çocukların yabancı bir dili öğrenme süreçlerinin daha kolay ve daha kısa sürdüğü yapılan araştırmalarla saptanmış bir gerçektir. Acaba bu durum yetişkinlerin yeni bir dili çok iyi seviyede öğrenemeyeceği anlamına mı gelir? Yani, ilerlemiş yaştan yeni bir dil öğrenmeye etkisi var mıdır? Kritik dönemin geçilmiş olması dil öğrenimini engelleyen bir unsur mudur? Yetişkinlerin ve çocukların dil öğrenmesindeki benzer ve farklı yönler nelerdir? Bu yönler yetişkinlerin dil öğrenimine bir katkı sağlar mı? Yetişkinlikte dil öğrenmenin bireye katkısı ne yöndedir? Bu ve benzer soruların cevaplarını aramak üzere yaptığımız bu çalışma, yetişkinler ve çocuklarda yabancı dil öğrenim süreçlerinin karşılaştırmalı bir incelemesini sunmaktadır.

Çalışmanın amacı, yetişkin dil öğrencilerinin karşılaştıkları zorlukları, kritik dönem hipotezinin etkilerini ve çocuklarla yetişkinler arasındaki dil öğrenim farklılıklarını mevcut araştırmalar ışığında ortaya koymaktır. Bu çalışma, yetişkin dil öğrencilerinin potansiyellerini daha iyi anlamalarına ve öğrenme süreçlerini daha etkili yönetmelerine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Araştırma, konuyla ilgili ulusal ve uluslararası literatürün sistematik taraması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu konuya değinen araştırmacıların yaklaşımları ve fikirleri özetlenmiş ve bir sentez oluşturulmuştur. Konu ile ilgili literatür taranırken, araştırmalarda ortaya konan sonuçların çok yönlü olmasına özen gösterilmiş, hâkim görüş dışında farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar da ele alınarak tüm bunlar karşılaştırılmıştır. Ayrıca yabancı dil öğrenimi ve edinimi ile ilgili meseleleri sosyal, psikolojik ve biyolojik olarak ele alan araştırmalar da taranmıştır. Böylece, konu ile ilgili çalışmalar bir araya getirilmek suretiyle, yukarıda belirttiğimiz problemlerin çözümü ile ilgili bir adım atılmaya çalışılmıştır.

Literatür taranırken, dil öğrenimi ve öğretiminin çocuklara yönelik bir olgu olduğu kanısının ağırlıklı olduğu ve araştırmaların çoğunun çocuklara yönelik dil edinimi ve öğrenimi üzerinde durduğu gözlemlenmiştir. Yetişkinlerin dil öğrenimi ile ilgili çalışmaların görece daha az olduğu ve bu

alandan daha fazla çalışmanın gerçekleştirilmesine yönelik bir ihtiyacın olduğu da tespit edilmiştir. Yine yetişkinlerin dil öğrenimi ile ilgili araştırmaların daha çok ana dil edinimi ya da dil öğrenimi ile ilgili çalışmalarda bir bölüm olarak yer aldığı, konu ile ilgili müstakil çalışmaların daha az olduğu anlaşılmıştır.

Literatür taraması sonucunda, dil öğreniminin yaştan bağımsız olarak uzun vadeli bir süreç olduğu, çocukların bazı biyolojik ve psikolojik avantajlara sahip olmakla birlikte yetişkinlerin de etkin öğrenme stratejileriyle başarılı olabileceği görülmüştür. Yetişkinlerdeki yaş kaynaklı önyargıların ve motivasyon eksikliğinin dil öğrenim sürecini olumsuz etkilediği saptanmıştır.

Hem bilişsel hem de duyuşsal düzeyde erken yaşta yabancı dil öğrenmeye başlamanın birçok olumlu etkisi olduğu anlaşılmakla birlikte, ileri yaşlarda dil öğrenmeye başlamanın ve başarılı olmanın da mümkün olduğu görülmüştür. Kritik dönem aşılmıştır denilerek yetişkinlikte dil öğreniminin mümkün olamayacağını iddia etmenin doğru olmadığı kanısına varılmıştır.

Çocuklarla yetişkinlerin dil öğreniminde yapılan karşılaştırma sonucunda, aslında yabancı bir dili öğrenmek isteyen bireyler için isteklilik, çaba, motivasyon, uygun koşullar, uygun yöntem ve stratejilerin varlığı halinde ileri yaşlarda yabancı dil öğreniminin sanıldığı kadar zor olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Dil edinimi, Dil öğrenimi, Yabancı dil, Yetişkinlerde dil öğrenimi*

Kaynakça

- Altınırdört, G. (2013). Dil edinimi ve dil öğrenimi olgusuna beyin ve dil gelişimi açısından bir bakış. *Ege Eğitim Dergisi*, (14) 2: 41-62
- Ercilasun, A.B. (2021). Dilin doğuşu ve evrimi: Basamak teorisi. *Dil Araştırmaları*, 29: 1-17
- Güven, N. ve Bal, S.(2000). *Dil gelişimi ve eğitim*. Epsilon Y. s.13
- Kara, Ş. (2004). Ana dil edinimi ve erken yaşta yabancı dil öğretimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* XVII (2), 295-314
- Onursal, İ.(2019) Yabancı dil öğretimi/öğreniminde yaş etkeni üzerine bir değerlendirme. *Dil Dergisi*, s. 40-53
- Özüdoğru, M.- Dilman, H.(2014). *Anadil Edinimi ve Yabancı Dil Öğrenim Kuramları*. Anı Y. s:60
- Rickerson, E.M., Hilton, B.(Ed.) (2020) *Adem İle Havva Hangi Dili Konuşuyordu? Dil Üzerine Atıftırmalık Yazılar*. Nora Kitap
- Siahaan, F. (2022). The Critical Periode Hypothesis of SLA Erics Lenneberg's. *Journal of Applied Linguistic*, 40-45.
- Uçak, S.(2015). Dil öğrenimi ve edinimi üzerine bir tartışma. *12-13 Kasım 2015 tarihlerinde İstanbul Aydın Üniversitesi tarafından düzenlenen "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildiri*
- Yolcu, M.(2002). Dil: İşlevi, çeşitleri ve alanları bağlamında kavramsal bir inceleme. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* II, Sayı: 4

Bir Eğitim ve Kültür Lideri Hasan Ali Yücel

Gülçin Oruç¹, Dr. F. Özge Bayram Karadağ²

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, gulcinorucc@mail.com

2. Süleyman Demirel Üniversitesi, fatmaozgebayram@sdu.edu.tr

Bu çalışmanın amacı, Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinde eğitim ve kültür alanında gerçekleştirdiği kapsamlı reformlarla dikkat çeken önemli bir aydınlanmacı olan Hasan Âli Yücel'in düşüncelerini, uygulamalarını ve bu uygulamaların etkilerini değerlendirmektir. "Yüce Maarif Vekili" sıfatını hak eden ve Milli Eğitim Bakanlığı görevini yürüttüğü dönemde derin izler bırakan Yücel, yalnızca kendi çağının değil, aynı zamanda sonraki kuşakların da hafızasında yer edinmiş önemli bir devlet ve fikir adamıdır. Hasan Âli Yücel'in reformları, Türkiye'nin eğitim ve kültür politikalarında kalıcı dönüşümlere zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda, özellikle Köy Enstitüleri, Tercüme Bürosu ve Halk Eğitimi uygulamaları, onun halk merkezli eğitim felsefesinin somut yansımalarıdır. Köy Enstitüleri, kırsal bölgelerde öğretmen yetiştirmenin yanı sıra yerel kalkınmayı destekleyecek bireylerin yetiştirilmesini hedeflemiş; uygulamalı eğitim anlayışıyla hem üretken hem de bilinçli yurttaşların yetişmesine olanak tanımıştır. 1940 yılında kurulan Tercüme Bürosu ise, dünya klasiklerinin Türkçeye kazandırılması yönünde büyük bir kültürel atılımı temsil etmektedir. Bu girişim, geniş halk kitlelerinin evrensel bilgi ve düşünceyle buluşmasını sağlamış, bilimsel düşünceye ve hümanist değerlere dayalı bir eğitim anlayışının gelişimini desteklemiştir. Yücel, aynı zamanda Türk dilinin özleşmesine yönelik çalışmalara da önemli katkılarda bulunmuştur. Hasan Âli Yücel'in eğitim politikaları, Atatürk'ün belirlediği çağdaşlaşma rotasında ilerleyen, evrensel değerlere açık ve halkla bütünleşen bir anlayışı temel almıştır. Eğitim ve kültür hayatımızdaki birçok köklü değişimin ardında onun yaklaşımlarını görmek mümkündür. Aydınlanmacı bir devlet adamı, eğitimci, kültür insanı ve edebiyatçı kimliğiyle öne çıkan Yücel'in yaptığı reformlar günümüzde dahi etkisini sürdürmekte; eğitimde fırsat eşitliği ve çağdaşlaşma açısından yol gösterici olmaya devam etmektedir. Bu bağlamda Hasan Âli Yücel üzerine yapılan çalışmaların artırılması, onun düşünsel mirasının gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlayacak ve çağdaş Türk eğitim sistemine ilham verecek yeni araştırmaların önünü açacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Kültür Devrimcisi, Türk Aydınlanması, Eğitim Reformu*

Kaynakça

Akşin, S. (2011). *Kısa Türkiye tarihi. İletişim Yayınları.*

Başaran, M. (2010). *Büyük aydınlanmacı öğretmenim Hasan Âli Yücel (2. bs.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.*

Çoşkun, A. (2007). *Hasan Âli Yücel: Aydınlanma devrimcisi (2. bs.). Cumhuriyet Kitapları.*

Gençer Kızıllırmak, D. (2022). *Hasan Âli Yücel dönemi klasik eser tercümelerinin kanunlaşma bağlamında incelenmesi (Yüksek lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). YÖK Tez Merkezi.*

Kocabaş, K. (Ed.). (2011). *Aramızdan ayrılışının 50. yılında Hasan Âli Yücel'den günümüze eğitim, bilim, kültür politikaları sempozyumu. Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği Yayınları.*

AY'ın Evreleri Konusundaki Kavram Yanılgıları Ve Giderilmesine Yönelik Yapılan Çalışmalar

Hatice Şener¹, Nazlı Can Murtaza², Gülseren Seda Belen³

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, haticessener248@gmail.com
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, murtazanazlican@gmail.com
3. Süleyman Demirel Üniversitesi, belengulseren27@gmail.com

Bu çalışma, 5. sınıf öğrencilerinin Ay'ın evreleri konusundaki kavram yanılgılarını gidermek amacıyla bir fen öğretim etkinliği geliştirmeyi hedeflemiştir. Kavram yanılgıları, öğrencilerin bilimsel gerçeklerden farklı düşüncelere sahip olmasıyla ortaya çıkmakta ve öğrenmeyi engellemektedir. Bu nedenle, etkinlik tasarımı yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiş ve görsel materyaller kullanılarak öğrencilerin aktif katılımı sağlanmıştır. Etkinlik, "Ay'ın Evreleri Çarkı" adıyla tasarlanmış ve dört aşamadan oluşmaktadır: ön tarama, materyal sunumu, etkileşimli anlatım ve son değerlendirme. Öğrencilerin ön bilgileri test edilmiş, ardından görsel bir materyalle Ay'ın evreleri anlatılmış ve son olarak kavram yanılgılarının giderilip giderilmediği kontrol edilmiştir. Uzman görüşleri, etkinliğin kazanımlara uygun, maliyet açısından erişilebilir ve zaman yönetimi bakımından uygun olduğunu göstermiştir. Ancak, materyalin daha etkili olması için üç boyutlu ve hareketli modellerin kullanılması önerilmiştir. Sonuç olarak, bu etkinlik, öğrencilerin Ay'ın evrelerini somutlaştırarak öğrenmelerine yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır. Yapılandırmacı yaklaşım sayesinde öğrencilerin kavram yanılgılarını düzeltmeleri ve kalıcı öğrenme sağlamaları hedeflenmiştir. Uzman önerileri doğrultusunda materyalin geliştirilerek daha etkili hale getirilebileceği belirtilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: *Kavram yanılgısı, Yapılandırmacı yaklaşım, Ay'ın Evreleri*

Kaynakça

- Azizah ve ark.(2022). Üniversite Öğrencilerinin Ay'ın Evreleri ve Tutulmalar Konusunda Kavram Yanılgılarının Belirlenmesi ve İyileştirilmesi
- Babaoğlu, M.(2019). 6.Sınıf Öğrencilerinin "Ay'ın Evreleri" Konusundaki Algılarının İncelenmesi
- Balcı ve ark.(2007). Fen Bilgisi Dersinde Yapılandırıcı Yaklaşım Uygulamalarının Karma-Meta Yöntemi ile Analizi
- Bolat, A.(2014).5.Sınıf Öğrencilerin Güneş, Dünya, Ay Kavramları Hakkındaki Kavram Yanılgılarının Tespit Edilmesi 3(1)218-229
- Ezberci ve ark. (2014). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Bazı Astronomi Kavramlarına Yönelik Alternatif Fikirlerinin İncelenmesi 8(4)
- Gülseçen, S.(2002). 6.Sınıf Öğrencilerinin Ay'ın Evreleri Konusunda Kavram Algılarının İncelenmesi(2019)
- Müfredat.meb.gov.tr
- Özkan ve ark.(2002). Fen Eğitiminde Kavram Yanılgıları ile İlgili Bazı Çalışmaların İncelenmesi 7(11)
- Öztürk, D.(2011). İlköğretim 6 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Ay'ın Evreleri Konusunda Kavram Yanılgıları ve Kavram Değişimlerinin İşbirliğine Dayalı Ortamda İncelenmesi
- Silver, K.(2017). Ay Nasıl Oluştu? BBC EARTH
- Taşcan ve ark. (2016). Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Temel Astronomi Bilgi Düzeylerinin Demografik Değişkenler Bakımından İncelenmesi 10(1)
- Topal, S. (2023). Güneş Sistemini Tanıyalım: Ay makalesi Tübitak Bilim Genç
- Trumper(2001).Üniversite Öğrencilerinin Ay'ın Evreleri ve Tutulmalar Konusunda Kavram Yanılgılarının Belirlenmesi ve İyileştirilmesi
- Yağbasan, R. (2003). Fen Öğretiminde Kavram Yanılgılarının Karakteristiklerinin Tanımlanması 13(13)

Gaining Insights into the Perceptions of Preschool Teachers on Multimodality

Huriye Beyza EROĞLU¹

1. SDU Foreign languages Education Department, yl2430502012@stud.sdu.edu.tr

Multimodality refers to the integration of multiple modes such as visuals, songs, or written texts into language teaching. Due to different needs and learning styles of students, multimodality is adopted by most of the teachers to cater for these needs. Teachers also prefer to integrate different models into their lessons so as to keep up with the new changes. The concept of multimodality is relatively new and open to exploration. In the field of pre-school education, insufficient number of studies were conducted on the perceptions of pre-school teachers on multimodality and its relationship with the Reggio Emilia approach. For this reason, there is a need to investigate the perceptions of Reggio Emilia pre-school teachers. This study aims to investigate the perceptions of pre-school teachers on multimodality, its relationship with Reggio Emilia Approach and the popular models among pre-school teachers.

Qualitative research method was utilized for data collection to ensure more detailed and meaningful evaluation. This study used convenience sampling which included 9 pre-school teachers who are currently working at a preschool in Isparta because the researcher is an English language teacher at this preschool. The participants answered the semi-structured interview questions accordingly and these answers were voice recorded with their consent. Additionally, this private preschool is a Reggio Emilia pre-school. This provided convenience for the researcher to investigate the perceptions of the pre-school teachers about the relationship between multimodality and Reggio Emilia Approach.

The results of the study revealed that all the teachers who answered the interview questions are aware of the concept of multimodality and its applications. They primarily use visual, auditory, and tactile modes. However, the results do not align with those of Jewitt's 2011 study. As that research revealed, teachers tend to prefer communicational models such as gestures and postures. Almost all participants in the current study stated that they use visual, auditory, and tactile modes, whereas in Jewitt's study, teachers also mentioned using other modes. This suggests that teachers at the subject preschool are less likely to integrate additional multimodal elements, such as gestures and postures, into their lessons based on their responses.

In addition to those findings, This study demonstrated the positive attitudes of teachers towards using multimodals while teaching by touching upon the motivation factor and

cognitive developments of students. Most of the teachers stated that multimodals arouse interest on learners and motivates them to actively participate in the lesson. These results show similarities with the Aden and Theodotou's study that was conducted in 2018.

Keywords: *Multimodality, Pre-School Education, Reggio Emilia Approach*

References

- Aden, F., & Theodotou, E. (2019). Reggio Emilia and the arts approach: Two exceptional examples of multimodal learning in early years. *Journal of Global Education and Research*, 3(2), 158-167..
- Jewitt, C. (2015). Multimodal analysis. In *The Routledge handbook of language and digital communication* (pp. 69-84). Routledge.

Türkiye’de Desmos Kullanımı Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Sistemik Analizi

İrem İsmahan Söyler¹, Atilla Özdemir²

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, soyleriremismahan2003@gmail.com

²Süleyman Demirel Üniversitesi, atillaozdemir@sdu.edu.tr

Günümüzde dijital araçların matematik öğretimine entegrasyonu, kavramsal anlamayı destekleyen ve öğrenci etkileşimini artıran pedagojik fırsatlar sunmaktadır (Mishra & Koehler, 2006; Ertmer & Ottenbreit-Leftwich, 2010). Bu araçlardan biri olan Desmos, özellikle dinamik grafik çizimleri, etkileşimli uygulamalar ve görsel geri bildirim özellikleri sayesinde matematiksel kavramların öğretimini destekleyen etkili bir platform olarak öne çıkmaktadır (Yılmaz & Koştur, 2022).

Bu çalışma, Türkiye’de Desmos kullanımına odaklanan akademik yayınları sistemik biçimde analiz ederek çalışmaların tematik ve yöntemsel eğilimlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sınırlı örneklemelere sahip ve çeşitli yöntemler kullanan bu çalışmaların ortak ve ayırt edici yönleri karşılaştırmalı biçimde ortaya konulmuştur.

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden sistemik literatür analizi yaklaşımıyla yürütülmüştür (Creswell, 2014). Bu çalışmanın veri setini, 2022–2024 yılları arasında Türkiye’de yayımlanmış üç yüksek lisans tezi, bir doktora tezi ve bir akademik makale oluşturmaktadır (Çumbur Akçay, 2023; Kaya, 2024; Özer, 2023; Özpostacı, 2022; Yılmaz & Koştur, 2022). Belirlenen çalışmalar, yöntemsel ve tematik özellikleri açısından analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, incelenen çalışmaların büyük bölümü lise düzeyindeki öğrenciler ya da öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilmiştir. Konu olarak özellikle lise düzeyinde matematik öğretiminde fonksiyonlar gibi grafiksel temsili güçlü konularda tercih edildiği görülmektedir. Yöntemsel olarak, durum çalışması, öğretim deneyi ve eylem araştırması gibi nitel desenler tercih edilmiştir. En sık kullanılan veri toplama araçları ise görüşmeler, gözlemler ve doküman analizidir. Verilerin analizi betimsel ve içerik analiz teknikleriyle yapılmıştır. Çalışmaların bir kısmında TPAB gelişimi, öğrencilerin motivasyonları ve kavramsal anlama gibi temalar öne çıkmıştır.

Sonuç olarak, Türkiye’de Desmos’un kullanımına yönelik yapılan araştırmaların, büyük ölçüde katılımcıların bakış açılarıyla şekillendiği ve bu doğrultuda anlamlandırılmaya çalışıldığı söylenebilir. Ancak bu çalışmaların henüz erken aşamada olduğu, örneklem çeşitliliğinin sınırlı kaldığı ve uzun vadeli etki analizlerinin yeterince yapılmadığı görülmektedir. Bu bağlamda sunulan çalışma, Desmos’un eğitimsel potansiyelini kavramaya yönelik bütüncül bir çerçeve sunmakta ve alanda yapılacak gelecekteki araştırmalar için temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Desmos, Matematik eğitimi, Sistemik inceleme

Kaynakça

- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çumbur Akçay, N. (2023). *Lise matematik öğretmenlerinin Desmos aracının kullanımına yönelik eğitimi ile TPAB gelişimlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Ertmer, P. A., & Ottenbreit-Leftwich, A. T. (2010). Teacher technology change: How knowledge, confidence, beliefs, and culture intersect. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(3), 255–284. <https://doi.org/10.1080/15391523.2010.10782551>
- Kaya, M. (2024). *Web tabanlı matematik öğretime yönelik öğrenci görüşlerinin belirlenmesi: Desmos örneği* [Yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological pedagogical content knowledge: A framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x>
- Özer, A. Ö. (2023). *Teknoloji destekli modelleme etkinlikleriyle üstel ve logaritmik fonksiyonların öğretimi* [Doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Özpostacı, Ö. (2022). *Fonksiyon öğretiminde 5E modeline uygun web 2.0 araçları ile işlenen canlı derslerin değerlendirilmesi: Bir eylem araştırması* [Yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Yılmaz, A., & Koştur, M. (2022). Mutlak değer fonksiyonu problemlerinin çözümünde grafik hesap makinesi kullanımı. *Proceedings Book*, 239.

Oyun Temelli Matematik Öğretimi ve Yaklaşımının İlkokul İkinci Sınıf Düzeyindeki Çocuklara Etkisi

Hatice Mehlika Bucak¹, Seda Nur Özev²

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2412809029@ogr.sdu.edu.tr
 2. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2412809003@ogr.sdu.edu.tr
-

Bu araştırma bir devlet okulunda eğitim gören ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin oyun temelli matematik öğretimi ve yaklaşımının akademik başarıları ve matematiğe karşı tutumları üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışma sırasında hem nicel verilerden elde edilen başarı testleri hem de nitel verilerden elde edilen yarı yapılandırılmış öğrenci formları bir arada kullanılarak karma bir yöntem benimsenmiştir.

2024–2025 eğitim döneminin ikinci yarısında gerçekleştirilen çalışma, 34 ikinci sınıf öğrencisiyle altı haftalık sürede toplam 12 ders saatinde gerçekleştirilmiştir. Oyun tabanlı aktivitelerin ardından öğrencilerin ön test ve son test başarılarında artışlar gözlemlenmiş; özellikle düşük not alan öğrenciler arasında belirgin bir yükselme yaşanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin dikkatinde artış da gözlenmiştir ki bu durum Piaget'in zihinsel gelişim teorisi (1951) ve Vygotsky'nin sosyal-kültürel öğrenme teorisi (Vygotsky & Cole, 1978)'ne paralel bir şekilde ilerlediği görülmüştür.

Oyun tabanlı öğrenmenin yaratıcılığı artırdığı ve iş birliği ile problem çözmeyi teşvik ettiği vurgulanırken yapılan hatalardan da öğrenme şansı doğduğu belirtilmiştir. Ayrıca oyunlar öğrencilerin kendi deneyimlerinden yola çıkarak bilgi üretmesine yardımcı olabilir.

Yapılan çalışmalar göstermektedir ki oyunlar sadece bilişsel gelişimi değil öğrencinin duygusal ve sosyal yönlerini de desteklemekte ve yaratıcılığını artırmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin görüşlerine göre oyun temelli eğitim sürecinin sınıfta daha aktif katılıma ve derse olan ilginin artmasına yardımcı olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle oyun tabanlı matematik öğretimi; öğrenimi kalıcı kılarak matematiğe karşı olumlu bir tutum geliştirmeyi sağlayarak hem öğretmenler hem de öğrenciler için daha kolay bir öğrenme sürecine imkan tanıyan bir yöntem olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Matematik Öğretimi, Oyun Temelli Matematik Öğretimi, Oyun Temelli Öğretim

Kaynakça

- Barış, Y., & Kobak Demir, M. (2024). Mathematical game development process from the perspective of gifted students: the concept of relation. *Journal of Uludağ University Faculty of Education*, 37(2), 739–766. <https://doi.org/10.19171/uefad.1444318>
- Boaler, J. (2022). *Mathematical mindsets: Unleashing students' potential through creative mathematics, inspiring messages and innovative teaching*. John Wiley & Sons.
- Boz, İ. (2018). İlkokul 4. sınıf matematik dersinde oyunla öğretim yönteminin akademik başarıya etkisi. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 1(1), 27–45.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş* (M. Sözbilir, Çev.). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi* (Y. Dede & S. B. Demir, Çev.). Anı Yayıncılık.
- Divrik, R., & Topal, H. N. (2024). Classroom teachers' opinions on game-based assessment in mathematics lesson: A phenomenological research. *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science and Mathematics Education*, 18(2), 430–459. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.1556395>
- Doolittle, P. E., & Camp, W. G. (1999). Constructivism: The career and technical education perspective. *Journal of Vocational and Technical Education*, 16(1). <https://doi.org/10.21061/jcte.v16i1.706>
- Ergül, E., & Doğan, M. (2022). İlkokul matematik öğretiminde oyun temelli yaklaşımın öğrenci başarısına etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(235), 1935–1960. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.887654>
- Ergül, E., & Erşen, Z. B. (2023). İlkokul matematik eğitimi oyunlaştırılmalı mı oyunlaştırılmamalı mı? (Sınıf öğretmenlerinin görüşleri). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(1), 49–77. <https://doi.org/10.37217/tebd.1173722>
- Filiz, T. (2024). Reflections of mind games used in primary school mathematics lessons on teaching and learning process: A case study. *Educational Academic Research*, 55, 93–106. <https://doi.org/10.33418/education.1519249>
- Fosnot, C. T. (1996). *Constructivism: Theory, perspectives, and practice*. Teachers College Press.
- Ginsburg, K. R., American Academy of Pediatrics Committee on Communications, & American Academy of Pediatrics Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health. (2007). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *Pediatrics*, 119(1), 182–191. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-2697>

- Lunevich, L. (2021). Creativity in teaching and teaching for creativity in engineering and science in higher education—Revisiting Vygotsky’s psychology of art. *Creative Education*, 12, 1445–1457. <https://doi.org/10.4236/ce.2021.127110>
- Mano, P. (2022). Book review: Lifelong kindergarten: Cultivating creativity through projects, passion, peers, and play by Mitchel Resnick. *International Journal of Industrial Education and Technology*, 3(1). <https://ph02.tcithaijo.org/index.php/IJIE/article/view/247145>
- Milteer, R. M., Ginsburg, K. R., Council on Communications and Media, & Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health. (2012). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds: Focus on children in poverty. *Pediatrics*, 129(1), e204–e213. <https://doi.org/10.1542/peds.2011-2953>
- Özden, A., & Cerrah Özsevgeç, L. (2024). “Toplama ve çıkarma” konusuna yönelik geliştirilen eğitsel oyunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1–18. <https://doi.org/10.60107/maunef.1390714>
- Papert, S. (1980). *Children, computers, and powerful ideas* (Vol. 10, pp. 978–3). Harvester.
- Piaget, J. (2013). *Play, dreams and imitation in childhood*. Routledge.
- Piaget, J. (1951). *Play, dreams and imitation in childhood* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315009698>
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *İlkokul matematik dersi 2. sınıf öğretim programı: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli*. <https://tymm.meb.gov.tr/ogretim-programlari/ilkokul-matematik-dersi/3>
- Vygotsky, L. S., & Cole, M. (1978). *Mind in society: Development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Yogman, M., Garner, A., Hutchinson, J., Hirsh-Pasek, K., Golinkoff, R. M., Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health, & Council on Communications and Media. (2018). The power of play: A pediatric role in enhancing development in young children. *Pediatrics*, 142(3), e20182058. <https://doi.org/10.1542/peds.2018-2058>

Türkiye’de Satranç ve Eğitim İlişkisine Dair Lisansüstü Tezler Üzerinden Sistemik Bir İçerik Analizi

Mehmet KUTDEMİR
Dr. Öğr. Üyesi Atilla ÖZDEMİR

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2412809007@ogr.sdu.tr
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, atillaozdemir@sdu.edu.tr

Bu çalışma, Türkiye’de eğitim alanında yazılmış ve satranç konusunu ele alan lisansüstü tezlerin sistemik içerik analiziyle değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Satranç, dikkat, konsantrasyon, stratejik düşünme, problem çözme ve öz denetim gibi bilişsel ve sosyal becerilere katkı sağlayan güçlü bir eğitim aracıdır. (Sala, Gobet, Trinchero, Ventura, & Martinez, 2017; Kazemi & Javad, 2012) Bu yönüyle birçok ülkede eğitim sistemlerine dâhil edilmiş (Barrett & Fish, 2011)., Türkiye’de ise 2005 yılından itibaren ilköğretim programlarında seçmeli ders olarak uygulanmaya başlanmıştır (MEB, 2018). Artan akademik ilgi doğrultusunda yazılmış tezler, PRISMA yönergesi (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses; Moher et al., 2009) temel alınarak sistemli biçimde incelenmiştir. Bu yöntem; şeffaflık, sistematiklik ve tekrarlanabilirlik ilkeleriyle araştırmaya bilimsel derinlik kazandırmıştır.

Araştırmada, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde “satranç” anahtar kelimesiyle yapılan tarama sonucunda ulaşılan ve eğitim alanında yazılmış 16 tam metin tez, konu, yöntem, örneklem, veri toplama araçları ve üniversite/bölge bilgilerine göre tematik olarak kodlanmıştır. Kodlama sürecinde her belge en az iki kez okunmuş, veri güvenilirliği gözlemlenmiştir.

Bulgulara göre, satranç ve eğitim ilişkisine yönelik akademik ilginin yıllar içinde arttığı görülmektedir. Tezlerin çoğu yüksek lisans düzeyindedir ve en yoğun yayınlar 2017 ile 2021 yıllarında yapılmıştır. İç Anadolu Bölgesi ve bazı üniversiteler öne çıkmıştır. Satranç eğitiminin özellikle matematik başarısı, dikkat gelişimi, sosyal beceriler, problem çözme ve üstbilişsel düşünme üzerindeki olumlu etkileri öne çıkmaktadır. Ancak bazı çalışmalarda istatistiksel anlamlılık sağlanamamıştır.

Sonuç olarak, satranç eğitimi akademik gelişime katkı sunmakta; ancak daha kapsamlı, çeşitli örneklerle desteklenmiş ileri düzey araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Satranç, Eğitim Öğretim, Tez İncelemesi

Kaynakça

- Barrett, D., & Fish, W. (2011). Our move: Using chess to improve math achievement for students who receive special education services. *International Journal of Special Education*, 26(3), 181–193.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Kazemi, F., & Javad, T. (2012). The impact of chess play on the development of meta cognitive ability and math problem-solving power of students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 32, 372–379. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.01.056>
- Krippendorff, K. (2013). *Content analysis: An introduction to its methodology* (3rd ed.). Sage.
- Mayring, P. (2000). Qualitative content analysis. *Qualitative Social Research*, 1(2), Art. 20.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & Altman, D. G. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA statement. *PLOS Medicine*, 6(7), e1000097. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1000097>
- MEB. (2018). *Satranç dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1-8. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Sala, G., Gobet, F., Trincherro, R., Ventura, S., & Martinez, A. (2017). Cognitive enhancement via chess instruction: A meta-analysis. *Educational Research Review*, 18, 46 57. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2016.02.002>

Dilin Ötesinde: İngilizce Öğreniminde Öğrencileri Motive Eden Faktörler

Muharrem ÇENGELCİK¹, Dudu GÖZÜAÇIK², Beyza Beraat GÜLMEZ³, İrem Aslı UYKUR⁴, Zeren ULU⁵

1. Süleyman Demirel Üniversitesi muharremcengelicik@gmail.com
 2. Süleyman Demirel Üniversitesi gozuacikdudu@gmail.com
 3. Süleyman Demirel Üniversitesi beyzaberaatgulmez@gmail.com
 4. Süleyman Demirel Üniversitesi iremasliuykur95@gmail.com
 5. Süleyman Demirel Üniversitesi zerenulu1352@gmail.com
-

This study examines the motivational factors influencing English language learning among university students enrolled in an English Language Teaching (ELT) program at Süleyman Demirel University. Motivation is a critical component in foreign language acquisition, especially in EFL settings where exposure to the target language is limited. Existing literature highlights individual interest, teacher influence, and environmental context as significant variables impacting learners' engagement and success (Dörnyei, 1994; Ushioda, 2011; Mahnaz et al., 2022).

Employing a quantitative research design, data were collected from 66 ELT students across all academic years using a revised questionnaire distributed via Google Forms. The analysis was conducted using descriptive statistics to identify patterns in learner motivation.

The findings suggest that personal interest in English culture and career aspirations are the most powerful motivational drivers. Teacher-related factors, such as the instructor's enthusiasm, feedback, and language proficiency, also play a pivotal role. Conversely, environmental factors like classroom design and atmosphere were found to have a limited impact. The discussion addresses how aligning instruction with learners' personal goals and ensuring teacher involvement can enhance sustained motivation. This study offers practical implications for educators seeking to cultivate intrinsic motivation and improve instructional strategies in language learning contexts.

Keywords: Motivation, EFL, English Language Learning, Teacher Influence, individual factors, environmental factors

References

- Dörnyei, Z. (1994). Motivation and motivating in the foreign language classroom. *The Modern Language Journal*, 78(3), 273–284. <https://doi.org/10.2307/330107>
- Dörnyei, Z. (2001). *Teaching and researching motivation*. Pearson Education.
- Mahnaz, H., Sultana, S., & Aslam, M. (2022). How classroom enjoyment influences EFL students' academic motivation.
- Ushioda, E. (2011). Motivating learners to speak as themselves. In G. Pickering & P. Gunashekar (Eds.), *Innovation in English language teacher education* (pp. 11–19). British Council.

İslam Matematik Mirasının Doğuşu: Beytü'l Hikme

Münevver Ekiz, Dr. Öğr. Üyesi Atilla Özdemir

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, munevverekiz1@gmail.com
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, atillaozdemir@sdu.edu.tr

Bu çalışma, 8.-10. yüzyıllar arasında Abbâsîler döneminde, Halife Me'mûn'un himayesinde kurulan Beytü'l Hikme'nin, İslam matematik geleneğinin oluşumundaki rolünü incelemektedir. Beytü'l Hikme, yalnızca klasik metinlerin Arapçaya kazandırıldığı bir çeviri kurumu değil; aynı zamanda özgün matematiksel düşüncenin üretildiği ve geliştiği bir bilim merkezidir.

Araştırmada, Beytü'l Hikme bünyesinde görev almış farklı matematikçi alimlerin gerçekleştirdiği çeviri ve özgün çalışmaları; bu faaliyetlerin İslam dünyası matematiksel düşüncesinin gelişimine katkısı; ve bu birikimin, Avrupa Orta Çağ bilim geleneği üzerinden günümüz matematik anlayışına uzanan etkileri ele alınmaktadır. Beytü'l Hikme'deki çalışmalar, yalnızca geçmişin bilgi mirasını aktarmakla kalmamış; cebir, aritmetik, geometri ve uygulamalı matematik alanlarında özgün teoriler ve yöntemler geliştirilmesine zemin hazırlamıştır. Bu kurumsal ortamda farklı kültürlerden beslenen çok sayıda alim, bilim tarihinde eşine az rastlanır bir üretkenlik ve entelektüel etkileşim ortamı oluşturmuştur.

Beytü'l Hikme'de üretilen bilgi, sadece İslam dünyasında bilimsel birikimi zenginleştirmekle kalmamış; aynı zamanda 12. yüzyılda gerçekleşen Latince çeviriler yoluyla Avrupa bilim geleneğini de etkilemiştir. Bu yönüyle kurum, hem İslam matematik mirasının temellerinin atıldığı bir yapı, hem de evrensel bilim tarihinde kalıcı izler bırakan bir dönüm noktasıdır.

Anahtar Kelimeler: Beytü'l Hikme, İslam Matematiği, Bilim Tarihi

Kaynakça

Demirci, M. (1996). *Beytü'l-Hikme*. İnsan Yayınları.

Zeydan, C. (1976). *İslam medeniyet tarihi* (M. Çevik, Sadeleşt.). Üçdal Neşriyat Yayınları.

Yüksel, A. T. (2015). *İslam'da bilim tarihi*. Kitap Dünyası Yayınları.

Köprülü, M. F. (2014). *İslam medeniyeti tarihi*. Alfa Yayınları.

Pre-service Teachers' Attitudes towards the Use of AI Tools in Microteaching and Practicum Processes

Necibe Ebrar Doğan¹, Dr. Ahmet Önal²

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2212802029@ogr.sdu.edu.tr

2. Süleyman Demirel Üniversitesi, ahmetonal@sdu.edu.tr

The aim of this study is to explore pre-service teachers' attitudes towards the use of artificial intelligence (AI) during their microteaching and practicum processes. Specifically, it investigates their purposes for using AI, its perceived impact on their creativity, and their overall attitudes towards AI integration into the teaching experiences.

The study was conducted with 57 pre-service English Language Teaching students at Süleyman Demirel University, including 2nd, 3rd, and 4th-year students who had previously engaged in microteaching or practicum processes. Data were collected through a Google Forms questionnaire consisting of Likert-type items and open-ended questions. Participants responded based on variables such as gender, academic year, and their experience with microteaching or practicum processes. Their views on AI and its relation to creativity were examined through targeted questions.

The findings revealed that the majority of participants (89%) viewed the use of AI in these teaching contexts positively. Among them, 46 pre-service teachers reported their reasons for using AI, with the most common being content creation, idea generation, and brainstorming. Despite the overall positive perception, some participants expressed uncertainty about AI's effect on creativity, with a few indicating concerns about it might hinder their critical and creative thinking.

The results suggest that while pre-service teachers frequently utilize AI for pedagogical purposes, concerns about its impact on creative and critical thinking persist. This study underscores that pre-service teachers are aware of both the pedagogical benefits and limitations of AI tools and still value and recognize the irreplaceable role of the human educator in the complex structure of learning process.

Anahtar Kelimeler: *AI, Microteaching, Creative Thinking Skills*

Kaynakça

- Choi, L. J. (2024). Pre-service English teachers' beliefs and practices in the use of digital technology: The case of a technology-enhanced teacher preparation course in South Korea. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 1–13. <https://doi.org/10.1080/17501229.2024.2355303>
- Lu, J., Zheng, R., Gong, Z., & Xu, H. (2024). Supporting teachers' professional development with generative AI: The effects on higher order thinking and self-efficacy. *IEEE Transactions on Learning Technologies*, 17, 1267–1277. <https://doi.org/10.1109/TLT.2024.3369690>
- Mukuka, A., & Alex, J. K. (2024). Review of research on microteaching in mathematics teacher education: promises and challenges. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 20(1), Article em2381. <https://doi.org/10.29333/ejmste/13941>
- Park, S.-H. (2024). Pre-service English teachers' digital literacy and perception of AI-integrated instruction. *Korean Journal of English Language and Linguistics*, 24, 1372–1390. <https://doi.org/10.15738/kjell.24..202412.1372>

Mitoz ve Mayoz Bölünmesi Konusunda Öğrencilerin Kavram Yanılgılarını Gidermek İçin Materyal Tasarımı

Nurgül TOPBAŞ¹, Beyza Nur GÜVEN², Feyza AYDIN³

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2312801006@ogr.sdu.edu.tr
 2. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2312801008@ogr.sdu.edu.tr
 3. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2312801026@ogr.sdu.edu.tr
-

Bu çalışma, fen bilimleri eğitiminde öğrencilerin mitoz ve mayoz bölünme konularındaki kavram yanılgılarını gidermeyi ve anlamlı öğrenmeyi sağlamayı hedeflemektedir. Kavram yanılgıları, bilimsel gerçeklere aykırı olup genellikle okul içi veya dışı kaynaklardan edinilen yanlış anlamalar nedeniyle anlamlı öğrenmeyi engeller. Bu yanılgılar değişime dirençli olup öğrenme sürecinde önemli sorunlara yol açar.

Araştırmacılar, kavram yanılgılarını gidermek için kavram haritaları, çoktan seçmeli testler, görüşmeler ve eğitsel oyunlar gibi çeşitli tekniklerin kullanılabileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda, 7. sınıf öğrencilerinin mitoz ve mayoz bölünme konusundaki kavram yanılgılarını düzeltmek amacıyla "Eşleşen Evreler" adlı görsel ve etkileşimli bir kart oyunu etkinliği tasarlanmıştır. Bu etkinlik, öğrencilerin aktif katılımını sağlayarak ilgili kavramları somutlaştırmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Uzman görüşleri, tasarlanan etkinliğin mitoz ve mayoz bölünme arasındaki farkları açıklama, kavram yanılgılarını giderme, konuyu somutlaştırma ve kalıcı öğrenmeye katkı sağlama açısından etkili olduğunu göstermektedir. Etkinliğin güçlü yönleri arasında somut modeller, görseller ve karşılaştırmalı anlatım vurgulanmıştır. Sonuç olarak, bu çalışma, görsel ve etkileşimli öğretim yöntemlerinin kavram yanılgılarının giderilmesinde başarılı olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: *Mitoz ve mayoz bölünme, Öğretim etkinliği, Kavram yanılgısı*

Kaynakça

- Adıgüzel, R. (2006). Mitoz ve mayoz hücre bölünmesi konusundaki kavram yanlışlarının tespiti ve bu konuda fen bilgisi öğretmenlerinin çözüm önerileri (Muğla ili örneği) [Yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü].
- Akyürek, E., & Afacan, Ö. (2011). Kavram çarkı diyagramı kullanılarak 8. sınıf öğrencilerinin "Hücre Bölünmesi" ünitesindeki kavram yanlışlarının belirlenmesi. 1. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi Bildirileri. Anadolu Üniversitesi.
- Akyürek, E., & Afacan, Ö. (2013). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin "Hücre Bölünmesi ve Kalıtım" ünitesindeki kavram yanlışlarının tespiti ve analogi ile kavramsal değişim metinleri kullanılarak giderilmesi. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 14(1), 175-193.
- Alılboz, G. N. (2004). Lise 1. sınıf öğrencilerinin mitoz ve mayoz bölünme konuları ile ilgili anlama düzeyleri ve kavram yanlışları. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(3), 147-157.
- Atılboz, N. G. (2001). Lise 1. sınıf öğrencilerinde hücre ve moleküler biyoloji konuları ile ilgili görsel ve deneysel malzeme kullanımının başarı üzerine etkisi [Yüksek lisans tezi, Yayınlanmamış].
- Bozdağ, H. C. (2018). Dört aşamalı kavramsal ölçme aracı ile sekizinci sınıf öğrencilerinin hücre bölünmeleri konusundaki bilgi farkındalıkları ile kavram yanlışlarının belirlenmesi. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Dergisi, 15(3), 202-223.
- Bozkurt, B. Ü. (2018). Kavram, kavramsallaştırma yaklaşımları ve kavram öğretimi modelleri: Kuramsal bir derleme ve sözcük öğretimi açısından bir değerlendirme. Dil Dergisi, 169(2), 5-24.
- Bozkurt, O., & Aydoğdu, M. (2004). İlköğretim 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin "Ozon Tabakası ve Görevleri" hakkındaki kavram yanlışları ve oluşturma şekilleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 12(2), 369-376.
- Kılıç, A. (2008). Hücre bölünmelerinin öğretiminde yeni bir yaklaşım: "Bölünen Parmaklar". Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 10, 12-99.
- Kurt, E. (2020). Fen bilgisi öğretmen adaylarının hücre bölünmesi ve kalıtım konusundaki kavram yanlışlarının belirlenmesi [Yüksek lisans tezi, Erzincan Üniversitesi].
- Kurt, H., & Ekici, G. (2013). Öğretimde planlama ve değerlendirme dersinin öğretmen adaylarının öğretim süreci öz-yeterlik algısına etkisi. İlköğretim Online, 12(4), 1157-1172.
- Küçükkeskin, E., & Kılıç, D. (2024). Hücre bölünmeleri konusunda öğrencilerin kavramsal anlamalarını belirlemeye yönelik iki aşamalı test geliştirilmesi. Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi, 12(1), 99-121.
- Özdemir, A. (2008). Üniversite öğrencilerinin hücre bölünmeleri ile ilgili kavram yanlışlarının iki aşamalı çoktan seçmeli bir test ile belirlenmesi [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Eğitimi Ana Bilim Dalı].
- Özdemir, O. (2005). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin genetik ve biyoteknoloji konularına ilişkin kavram yanlışları. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20, 49-62.

Tekkaya, C. (2002). Biyoloji kavramlarının anlaşılmasında kavram yanılgısı etmeni. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23, 259–266.

Tekkaya, C., & Balcı, S. (2003). Öğrencilerin fotosentez ve bitkilerde solunum konularındaki kavram yanılgılarının saptanması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24, 101–107.

Ülgen, G. (2004). Kavram geliştirme (4. baskı). Nobel Yayınları.

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Çocuk Hakları Eğitimi

Dr. F. Özge BAYRAM KARADAĞ, İlknur UYSAL

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, fatmaozgebayram@sdu.edu.tr
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, ilknurcck@gmail.com

Çocuk, toplumun en önemli parçası, bir anlamda zincirin düzgün devam edebilmesi için ilk halkasıdır. Gelişmiş bir demokrasi anlayışına sahip olmak isteyen toplumlar ilk etapta çocuklara bu bilinci aşılmalı ve onların demokrasi algısını geliştirmelidir. Bunun yolu da ilk önce bilinçli bir birey, ardından temel hak ve ödevlerinin farkında olan bir vatandaş olmaktan geçer. Bunun içindir ki çocuklara çocuk haklarının varlığı ve yasalarla güvence altında olduğunu anlatmak çok önemlidir. Çocuk hakları çocuğa en iyi eğitim yoluyla kazandırılabilir. Bu sürecin gerçekleştirilmesinde en etkin rol oynayan derslerden biri de Sosyal Bilgiler dersidir. Etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla ortaya çıkan bu ders ile öğrencilerin hak ve özgürlüklere dair bilgi ve anlayış kazanmaları sağlanmaktadır. Bu bağlamda çocuk haklarının tarihsel gelişimi hatırlatılmış, ülkemizde de eğitim alanında sosyal bilgiler dersinin çocuk hakları eğitimindeki önemine değinilmiştir. Bu kapsamda; çalışmada 2024-2025 eğitim-öğretim döneminde Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanan Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu 4, 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitapları incelenerek çocuk hakları eğitimine yer verilme durumu ortaya koyulmuştur. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi işe koşulmuş, veriler içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen veriler Amerika Kongre Kütüphanesi'nin oluşturduğu kategoriye göre analiz edilmiştir. Sonuç olarak; 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında konunun etkinliklerle birlikte yoğun bir şekilde anlatıldığı, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında konuya kısaca değinildiği ancak konuyla ilgili etkinliklere yer verilmediği görülmüştür. Bu veriler sonucunda kısa önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Çocuk Hakları, Ders Kitabı, Sosyal Bilgiler.

Kaynakça

- AKYÜZ, E., Zeynep Güler, Tuğba Kaplan, & Pegem Akademi. (2024). *Çocukların Hakları ve Korunması* (9. Baskı). PEGEM AKADEMİ.
- Ayantaş, T. (2022). *4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. Hecce Yayıncılık.
- Azer, H. (2023). *6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. Evos Basın-Yayın.
- Ceylan, M., & Turan, R. (2025). 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve ders kitaplarında çocuk hakları konularına yer verilme durumu üzerine bir inceleme. *Sosyal Bilimler Eğitimi*, 42, 415–458.
- Cılga, İ. (2011). Demokrasi insan hakları kültürü ve çocuk hakları. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
- Kaya, Ö. S. (2011). Öğretmen adaylarının çocuk hakları ile ilgili görüşleri (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ol, C. G., Yılmaz, F. G., Demirezer, H., Polat, M., Akpınar, M., Evin, Ö., Çelebi, T. S., & Yabansu, Y. (2024). *5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. Devlet Kitapları.
- Özensoy, A. U. (2023). *7. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. Yıldırım Yayıncılık.
- Sucu, E. (2020). *Sosyal bilgiler ders kitaplarında çocuk haklarının analizi*

Eğitimde Metaverse ile Tarih Öğrenimi Uygulaması

Recep KARACA¹

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, Recepkaraca760@gmail.com

Metaverse, sanal gerçeklik (VR), artırılmış gerçeklik (AR) ve yapay zekâ (AI) gibi teknolojilerin birleşimiyle eğitimde etkileşimli ve çok duyulu bir deneyim sunmaktadır (Çengel, 2023; Camilleri & Camilleri, 2023). Toplumun eğitime verdiği önem artıkça, eğitim çıktılarına iyileştirme amacıyla yeni teknolojiler eğitim alanına entegre edilmeye başlamıştır. Bu entegrasyonlar sonucu Metaverse'ün VR, AR ve AI gibi teknolojileri entegre eden bir formül olarak Eğitimse Metaverse, yenilikçi öğretim yöntemleri ve stratejileri ile sürükleyici bir eğitim sunduğu kabul edilir. Bu da öğrenme etkinliğini ile sonuçlarını iyileştirir ve eğitimde keşfetme, deneyimleme, öğrenme ve öğretme ve etkileşim konuları üzerinde daha fazla imkân sağlamaktadır (Hwang ve Chien, 2022; Peng vd., 2024). Bu çalışmanın amacı, ilkokul öğrencilerine, tarih konularını dijital materyallerle sunarken yöntemin etkililiğini sınamaktır. Öğrenciler sanal müze gezileri ile tarihî olayları üç boyutlu ve görsel olarak deneyimleyerek geçmişe dair bilgi, duygu ve değerleri daha derinlikli bir şekilde öğrenme fırsatı bulmuşlardır. Çalışmada durum yönteminin bütüncül tek durum deseni tercih edilmiştir. Çalışma, Isparta'da yer alan bir özel okulda VR gözlüğü kullanarak Metaverse ortamında tarihî sanal müzeleri gezen 17 öğrencinin görüşlerine dayanmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin Metaverse deneyimini ilgi çekici ve eğitici bulduklarını, tarihî olayları anlamada empati kurabildiklerini ve vatanseverlik gibi değerleri içselleştirdiklerini göstermektedir. Öğrenciler her ne kadar gerçek müze deneyimini sanal deneyimlere tercih etseler de Metaverse uygulamalarının eğitici ve dikkat çekici olduğunu vurgulamışlardır. Bunun sebebi genel olarak insanların, özel olarak ise öğrencilerin Metaverse'ü günümüzde henüz yeteri kadar içselleştirmemesi olabilir. Sonuç olarak, Metaverse destekli tarih öğretimi, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını artırmakta, soyut kavramları somutlaştırmakta ve tarihsel düşünme becerilerini ve derse olan ilgilerini ve motivasyonlarını desteklemektedir. Bu bağlamda Metaverse, özellikle ilkokul düzeyinde tarih öğretiminde ilgi ve motivasyon destekleyici bir materyal olarak kullanılabilir ve hem bilgi hem de değer aktarımında etkili bir materyal olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Metaverse, Tarih Öğretimi, Sanal Müze

Kaynakça

- Camilleri, M. A., & Camilleri, A. C. (2023). Metaverse education: opportunities and challenges for immersive learning in virtual environments. *In The 4th Asia Conference on Computers and Communications (ACCC 2023)* (New York, NY: ACM Digital Library). doi:10.2139/ssrn.4521895
- Çengel, M. (2023). Eğitim teknolojilerinde yeni eğilimler: Kuram, uygulama ve modellemelerin değerlendirilmesi. E. P. Yıldız (Ed.), *Eğitimde Metaverse Uygulamaları İçinde* (s. 41-60). Efe Akademi.
- Hwang, G. J., & Chien, S. Y. (2022). Definition, roles, and potential research issues of the metaverse in education: An artificial intelligence perspective. *Computers and Education: Artificial Intelligence*, 3, 100082.
- Peng, S., Hong, D., & Huang, J. (2024). A Survey for educational metaverse: Advances and beyond. *Procedia Computer Science*, 246, 1456-1465. ISSN 1877-0509, <https://doi.org/10.1016/j.procs.2024.09.590>.

Origaminin Matematik Eğitimindeki Yeri: 2015–2025 Arası Makalelerin Tematik İncelemesi

Sena Özmen¹, Narin Soylu², Atilla Özdemir³

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2112809040@ogr.sdu.edu.tr
2. Süleyman Demirel Üniversitesi, l2112809016@ogr.sdu.edu.tr
3. Süleyman Demirel Üniversitesi, atillaozdemir@sdu.edu.tr

Matematik öğretiminde soyut kavramların anlaşılması ve kalıcı öğrenmenin sağlanması adına somutlaştırıcı yöntemlerin kullanımı büyük önem taşır (Sarı & Duatepe Paksu, 2022). Origami, yalnızca sanatsal bir etkinlik değil; aynı zamanda bireylerin uzamsal düşünme, geometrik akıl yürütme ve psikomotor becerilerini geliştiren etkili bir öğrenme aracıdır (Aykaç & Kekeçoğlu, 2019; Yıldız & Aydın, 2019). Özellikle simetri, açı, alan, hacim gibi matematiksel kavramların sezgisel olarak anlaşılmasını sağladığı ifade edilmektedir (Boz, 2017). Ancak Türkiye’de origami ve matematik ilişkisini ele alan çalışmaların sayıca az ve dağınık olduğu dikkat çekmektedir.

Bu çalışma, 2015–2025 yılları arasında Türkiye’de yayımlanmış, origaminin matematik öğretiminde kullanımını ele alan akademik makaleleri sistematik biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır (Bowen, 2009). Makaleler Google Akademik’te "origami", "kağıt katlama", "matematik ve origami" anahtar sözcükleriyle taranmış; belirli ölçütlere göre seçilen tam metinler içerik analizi yoluyla kodlanmıştır. Analizde; yayın yılı, örneklem düzeyi, yöntem türü, konu dağılımı, uygulama örnekleri ve ulaşılan sonuçlar incelenmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2021).

Alanda yapılmış çalışmaların büyük çoğunluğu geometri konularına odaklanmış, cebir veya veri işleme gibi alanlarda origami destekli araştırmalara çok az yer verilmiştir. Ayrıca makalelerin büyük kısmının yüksek lisans tezlerinden türediği görülmektedir. Bu anlamda yayımlanmış makale çalışmalarının çok az olduğu görülmektedir. Bu durum, alanda tematik çeşitliliğin artırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kağıt katlama, matematik, origami

Kaynakça

- Aykaç, N., & Kekeçoğlu, F. (2019). *Origami tekniği ile gerçekleştirilen öğretim etkinliklerinin öğrencilerin başarıları üzerindeki etkisi. Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(13), 238–257.
- Boz, N. (2017). *Origami ve matematik öğretimi. Matematik ve Eğitim Dergisi*, 12(2), 88–101.
- Bowen, G. A. (2009). *Document analysis as a qualitative research method. Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40.
- Sarı, M. H., & Duatpe Paksu, A. (2022). *Origami destekli geometri öğretiminin 7. sınıf öğrencilerinin uzamsal yeteneklerine etkisi. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 42–63. <https://doi.org/10.29228/uead.60555>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (12. baskı). Seçkin Yayıncılık*.
- Yıldız, C., & Aydın, S. (2019). *Origaminin öğrenmeye etkisi. Eğitimde Araştırmalar Dergisi*, 23, 112–125.

The Effects of Test Anxiety on the English Language Learning Process of Students Preparing for the YDT Exam

Sıla ARAÇ¹, Kübra TEVKE², Rabia UÇAR³, Doç. Dr. Ahmet ÖNAL⁴

1. Süleyman Demirel Üniversitesi silaaracc@gmail.com
 2. Süleyman Demirel Üniversitesi kubratevke@gmail.com
 3. Süleyman Demirel Üniversitesi rabiaucar830@gmail.com
 4. Süleyman Demirel Üniversitesi ahmetonal@sdu.edu.tr
-

Test anxiety can be defined as a “...combination of physiological over-arousal, tension and somatic symptoms, along with worry, dread, fear of failure, and catastrophizing, that occur before or during test situations” (Zeidner, 1998, p.5). Accordingly, this study investigates the impact of test anxiety on the English language learning process of 11th and 12th-grade students preparing for the Foreign Language Test (YDT), a component of Turkey’s university entrance exam. Existing research suggests a negative relationship between exam anxiety and academic performance, particularly in language learning, where anxiety can hinder motivation and cognitive function (Büyükhıskı, 2015; Ergene, 2003).

Using a mixed-methods design, the study collected quantitative data via an online anxiety scale and qualitative data through focus group interviews. The participants are students from various regions preparing for the YDT. Quantitative data were analyzed via descriptive statistics, while qualitative data were analyzed through content analysis.

The findings show that high anxiety levels decrease motivation, self-confidence, and focus, especially affecting productive skills like speaking and writing. Students resort to rote learning, which limits long-term language development. The study explores how anxiety causes cognitive overload and communication avoidance and suggests strategies to reduce anxiety and enhance emotional engagement in language classes. This study intends to provide insights for both educators and learners by emphasizing the importance of emotional factors in language learning alongside academic success.

Keywords: Test Anxiety, YDT, Language Acquisition, English Learning

REFERENCES

- Büyükhıskı, D. (2015). The effect of exam anxiety levels on the language learning process of students learning English as a foreign language. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 11(2), 45–58.
- Ergene, T. (2003). *Ways to cope with exam anxiety*. Nobel Publishing.
- Zeidner, M. (1998). *Test anxiety: The state of the art* (p. 5). Plenum Press.

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Alanındaki Lisansüstü Tezlerin SistematiK İncelemesi

Sıla Sungur¹, Nadir Dumlupınar², Gökhan Çan³, Dr. Atilla Özdemir⁴

1. l2212809013@ogr.sdu.edu.tr
2. l2212809016@ogr.sdu.edu.tr
3. l2212809027@ogr.sdu.edu.tr

Bu çalışma, 2015–2025 yılları arasında Türkiye’de eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında tamamlanmış lisansüstü tezleri tematik ve yöntemsel açıdan incelemeyi amaçlamaktadır. Son yıllarda eğitimdeki dijital dönüşüm, özellikle COVID-19 pandemisiyle birlikte çevrim içi ölçme uygulamalarının artması, öğretmen yeterlikleri ve ölçme araçlarının geçerliği gibi konuları daha da önemli hâle getirmiştir. Ancak bu gelişmelere rağmen, alandaki akademik üretimin genel yönelimlerini ve araştırma boşluklarını sistematiK biçimde ortaya koyan çalışmalar sınırlıdır.

Araştırmada nitel bir yaklaşım benimsenmiş ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden erişilen, 2015–2025 yılları arasında tamamlanmış 38 yüksek lisans ve doktora tezi içerik analizi ve tematik kodlama yoluyla incelenmiştir. Tezler; araştırma deseni, veri toplama araçları, örneklem, analiz türü ve tematik odak noktaları açısından değerlendirilmiştir.

Bulgular, tezlerin çoğunun öğretmen adaylarının tutumları, teknolojik araçların kullanımı ve öğrenci başarısı üzerindeki etkiler gibi temalara odaklandığını göstermektedir. Program değerlendirmelerinde uygulama-teori uyumsuzlukları, kavram yanılgısı çalışmalarında ise ölçme kuramı ve istatistiksel bilgi eksiklikleri dikkat çekmiştir. Dijital araçlara yönelik çalışmalar memnuniyet açısından olumlu sonuçlar sunsa da ölçme güvenirliği konusunda sınırlı veri sunmaktadır. Genel olarak, alandaki yayınların sayısal ve niteliksel gelişimi açısından sınırlılıklar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ölçme ve değerlendirme, sistematiK içerik analizi, lisansüstü tez incelemesi

Kaynakça

- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Creswell, J. W. (2014). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Siyasal Kitabevi. (Orijinal eser 2013 yılında yayımlanmıştır)
- Ertmer, P. A., & Ottenbreit-Leftwich, A. T. (2010). Teacher technology change: How knowledge, confidence, beliefs, and culture intersect. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(3), 255–284. <https://doi.org/10.1080/15391523.2010.10782551>
- Xu, Y., & Brown, G. T. L. (2016). Teacher assessment literacy in practice: A reconceptualization. *Teaching and Teacher Education*, 58, 149–162. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.05.010>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Mütareke Döneminde Medya: İstiklal Harbi Gazetesi Örneği

Simge CİDİR¹, Şemseddin DALDAL²

1. Süleyman Demirel Üniversitesi, simgecidir789@gmail.com@mail.com
 2. Süleyman Demirel Üniversitesi, semsedindaldal17@gmail.com
-

Bu çalışma, Millî Mücadele döneminde propaganda aracı olarak kullanılan *İstiklal Harbi Gazetesi*'ni İzmir'in işgali örneği üzerinden incelemektedir. Nitel araştırma yaklaşımına göre 15-24 Mayıs 1919 tarihli sekiz gazete yayını doküman analizi tekniğiyle incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda incelenen gazete içerik analizi ile beş ana temaya ayrılmıştır. Bu temalar: İzmir Katliamı ve İşgali, Basının Tutumu, Mustafa Kemal'e Bakış, Osmanlı Yönetimi ve Direniş Hareketleridir. Yapılan analiz sonucunda gazetenin Millî Mücadele yanlısı bir yayın yaptığına, Yunan işgalinin haksızlığının vurgulandığına ve işgallere karşı halk desteğinin gerekliliğine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Gazete, Mustafa Kemal Paşa'yı lider ve vatansever olarak anlatan haberler yayınlamıştır, Osmanlı yönetimini ise oldukça eleştirel bir tutumla değerlendirmiştir. Ayrıca direniş hareketlerini destekleyici bir dille sunarak kitleleri- halkı, mitinglere teşvik etmiştir. Bu bağlamda *İstiklal Harbi Gazetesi*, sadece haber aktaran değil; ulusal bilinç ve kamuoyu oluşturan, ulusal olayların önde gelen savunucusu olarak görmektedir bu nedenle gazete bir propaganda aracı olarak işlev görmüştür. Çalışma, dönemin medya-politika ilişkilerini anlamaya katkı sunmakta ve basının ideolojik rolünü tarihsel bağlamda ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Millî Mücadele, Medya, İstiklal harbi gazetesi

Kaynakça

- Arslan, A. (2011). Medyanın birey, toplum ve kültür üzerine etkileri. *Journal of Human Sciences*, 8(1).
- Ayhan, B. (2008). Kuva-yı Millîye'nin propaganda gazetesi: İzmir'e Doğru. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(20), 325–343.
- Ayhan, B. (2008). Olağanüstü durumlarda toplumsal dayanışma ve bütünleşmeye basının katkısı: Millî mücadele dönemi Türk basını. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (19), 75-99.
- Bailey, K. (2008). *Methods of social research*. Simon & Schuster.
- Bolat, Y., & Kazancı, M. (2023). Eğitimde medya ve medya manipülasyonu üzerine bir inceleme: Etkileri, sonuçları ve koruyucu önlemler. *Mevzu – Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 1–28. <https://doi.org/10.56720/mevzu.1308183>
- Bozkurt, C. (2022). Türkiye'de medyanın öncesi: Medya–siyaset ilişkisi. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 2(8), 137–144.
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative*. Prentice Hall.
- Çağlak, A. (2023). Milli mücadele dönemi propaganda çalışmalarında kurumlararası koordinasyon. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 2895-2914. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1207973>
- Çağlak, A. (2023). Millî Mücadele dönemi propaganda çalışmalarında kurumlararası koordinasyon. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(3), 2895–2914. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1207973>
- Değirmencioğlu, G. (2015). Millî mücadele dönemi'nde mizah basını:“Güleryüz” mizah gazetesinde yayımlanan karikatürlerin içerikleri üzerine bir inceleme. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 6(11).
- Emrah, A. P. A. K., & Veysi, A. K. A. (2020). Medyada yaşlı temsillerinin 87 yıllık dönüşümü: Cumhuriyet Gazetesi örneği 1930–2017. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 13(1), 19–26. <https://doi.org/10.46414/yasad.644320>
- Güneş, A. (2018). Medyanın olumsuz din algısına etkisi. *Fırat University Journal of Social Sciences*, 28(1), 203–216. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.387896>
- İslam, İ. (2009). Millî mücadele'ye muhalif bir gazete:" Ferdâ". *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, 12. 158-174.
- Kara, N. N. (2024). Millî Mücadele hatıralarında Akhisar. *Belgi Dergisi*, (27), 85–98. <https://doi.org/10.33431/belgi.1370621>

- Karakehya, H. (2013). Yazılı haber medyasında suçun temsili. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 71(1), 731–744.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kocabaşoğlu, U., & Akan, A. (2024). Mütareke, Millî Mücadele ve Erken Cumhuriyet dönemlerinde yabancı dillerdeki süreli yayınlar (1918–1945). *İnterdisipliner Medya ve İletişim Çalışmaları*, 1(1), 60–78.
- Ökte, S. K. (2013). *Millî Mücadele döneminde halkla ilişkiler: 1918–1922* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi].
- Öz, E. (2024). Millî Mücadele sürecinde İsviçre basınında Mustafa Kemal Paşa. *Belgi Dergisi*, (28), 1–21. <https://doi.org/10.33431/belgi.1436901>
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Eds., Çev.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Uludağ, N. (2017). *Millî mücadele döneminde rıza mühendisliği: Halide Edib Adıvar* [Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Yücel, Ö. F. (2024). Mütareke devri İstanbul matbuatında Millî Mücadele’yi destekleyen bir akşam gazetesi: Yirminci Asır. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 24(48), 83–116. <https://doi.org/10.18244/ctad.1427047>
- Zafer, C. ve Vardarlier, P. (2019). Medya ve toplum. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22 (2), 355-361.

Görme Engelli Öğrencilerin Fen Öğrenmelerini Destekleyici Materyal Tasarım İlkeleri

Şüheda Ülker ^{1,*} & Doç.Dr.Levent Zorluoğlu²

¹ Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı

² Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı

leventzorluoglu@hotmail.com

Gelişen teknoloji ve bilimsel ilerlemeler, bireylerin fen okuryazarı olma gerekliliğini her zamankinden daha önemli hale getirmiştir. Bu doğrultuda, birçok ülke eğitim sistemlerinde fen bilimleri derslerine daha fazla ağırlık vererek, öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini geliştirmeyi ve bilimsel kavramları doğru anlamalarını sağlamayı hedeflemektedir(Kızılaslan ve Sözbilir,2017).

Dezavantajlı öğrenci grupları içerisinde yer alan görme engelli bireyler, çoğu zaman akranlarıyla benzer bilişsel yeterliliklere sahip olmalarına rağmen, öğrenme ihtiyaçları yeterince dikkate alınmamaktadır. (A.Öz, Y.Öz, Gökyokuş ve Tüzün, 2023). Bu araştırma, görme yetersizliği olan bireylerin fen bilimleri eğitiminde etkin katılımını desteklemek amacıyla, dokunsal öğretim materyallerinin geliştirilmesinde tasarım prensiplerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesini hedeflemektedir.

Araştırmanın amacı, Ortaokul 8.sınıf sınıf düzeyindeki görme engelli öğrencilerin fen bilimleri dersine katılımlarını artırmaya yönelik çizimle desteklenebilecek materyal tasarımına temel oluşturacak verinin elde edilmesidir.

Araştırmanın problem cümlesi; 8. sınıf görme engelli öğrencilerin derse katılımını artırmaya yönelik tasarlanacak materyalin temel ilkeleri ne olmalıdır? Şeklindedir.

Bu çalışmada, görme engelli öğrencilere fen kavramlarını öğretmeye yönelik dokunsal materyaller geliştirilmiştir. Süreçte alanyazın taranarak tasarım ilkeleri belirlenmiş, uygun sınıf düzeyi ve kazanımlar seçilmiştir. Şekil ve yazı tasarımlarında uzman görüşleri dikkate alınmış, tasarımlar hem uzmanlardan hem de öğrenci dönütlerinden elde edilen geri bildirimlerle geliştirilmiştir. Sonuç olarak, alanyazın, uzman ve öğrenci görüşlerine dayalı dokunsal materyal tasarım ilkeleri ortaya konmuştur.

Çalışma sonucunda, görme engelli bireylere fen kavramlarını öğretmek amacıyla dokunsal materyal tasarımında kullanılacak ilkeler belirlenmiştir. Tasarımlarda sade görsel temsiller tercih edilerek yalnızca kavramsal çerçeveye ilişkili unsurlara yer verilmiştir. Metinler hem Braille alfabesiyle hem de büyük puntolu olarak sunulularak farklı görme düzeylerine uygunluk sağlanmıştır. Benzer şekiller, farklı dokunsal desenlerle ayırt edilebilir hale getirilmiş; çerçeve kalınlığı ve doku çeşitliliğiyle nesneler arası dokunsal farklar belirginleştirilmiştir. Bu ilkeler, öğrencilerin kavramları daha kolay algılamalarını ve ayırt etmelerini desteklemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Görme Engelliler, Fen Öğretimi, Materyal Tasarımı

Kaynakça

- Kızılaslan, A. & Sözbilir, M. (2017). Görme yetersizliği olan öğrencilere yönelik geliştirilen fen etkinliklerinin değerlendirilmesi: Isı ve sıcaklık. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(18), 214-242.
- Okçu, B. & Sözbilir, M. (2016). 8. sınıfta görme yetersizliği olan öğrencilere Yaşamımızdaki Elektrik ünitesinin öğretimi: “Nasıl ışık saçılır? Nasıl ısınır?” etkinliği. *Fen Eğitimi ve Araştırmaları Derneği Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi*, 4(1), 76-90.
- Öz, A.Y., Öz Önder, Y., Gökyokuş, S. & Tüzün, Ü. N. (2023). Bir STEM uygulaması: Görme engelli bireyler için bir paleontoloji kütüphanesi yapılandırma. *Bilim Armonisi Dergisi*, 6(1), 82-91.
- Sözbilir, M., Zorluoğlu, S.L., & Kızılaslan, A. (2019). Görme yetersizliği olan öğrencilere yönelik geliştirilen fen etkinliklerinin bilimsel süreç becerileri öğrenimine etkisi: Madde ve Isı. *Cumhuriyet International Journal of Education* , 8(1) , 172-192.

